

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Domnul este Dumnezeu, Domnul este Dumnezeu!

Înd deruta era mare, când poporul era la cheremul idolatriilor, Sfântul Prooroc Ilie s-a rugat lui Dumnezeu și Dumnezeu a coborât foc din cer și a ars jertfa. Poporul entuziasmat a scandat: „Domnul este Dumnezeu, Domnul este Dumnezeu!” (3 Regi 19, 39). Sfântul Mare Prooroc Ilie a trăit cu 800 de ani înaintea lui Hristos.

Ilie a dus o viață sfântă, le-a propovăduit pe Dumnezeu și a fost ridicat cu trupul la cer. Ne spune Sfânta Scriptură că Ilie, dimpreună cu ucenicul său Elisei, mergeau pe cale, și „pe când mergeau ei așa pe drum și grăiau, deodată s-a ivit un car și cai de foc și, despărțindu-i pe unul de altul, a ridicat pe Ilie în vârtej de vânt la cer” (4 Regi 2, 11).

Vremurile actuale nu-s identice cu cele de atunci, dar sunt asemănătoare. Atunci idolatria îi smintea pe mulți, iar acum patimile moderne îi copleșesc. Este vorba în lumea secularizată de patima trupului și de patima banului. Trupul se desfată cu cele mai rafinate plăceri pe care i le poate oferi o lume care are din belșug cele necesare. Iar pentru a face rost de ele, ai nevoie de bani.

Ce va fi mâine, ce se va întâmpla cu această lume dezordonată, nu-l prea interesează pe omul „civilizat”. Să mâncăm și să bem că mâine vom muri! Cele spirituale nu-l interesează pe acest om. Gândul la Dumnezeu, mersul la biserică, nu-l tulbură pe omul contemporan nouă.

Și când te gândești că pionierii Uniunii Europene erau credincioși și cercetau biserica. Jean Monnet, Alcide De Gasperi, Konrad Adenauer și ceilalți erau creștini practicanți. Steagul Uniunii Europene își are origine biblică. Este vorba de cartea Apocalipsei, capitolul 12, versetul 1: „Și s-a arătat din ceruri semna mare: o femeie înveșmântată cu soarele, și luna era picioarele ei, și pe cap purta cunună din douăsprezece stele”.

E clar că este vorba de Maica Domnului. Culoarea ei albastră este culoarea steagului, iar pe steag sunt cele douăsprezece stele. Maica Domnului este protectoarea Uniunii Europene. Mai nou se mai face vorbire de această realitate? Sau se mai spune că Europa are rădăcini creștine?

Necazul este că a slăbit credința, ca pe vremea Proorocului Ilie. Lucian Blaga, în cartea de aforisme „Pietre pentru templul meu”, zice: „stau pe vârf de munte noaptea. Văd contururi de sate și de orașe. Aprind un muc de lumânare. Dintr-o dată văd clar copacii la doi pași și mai departe nimic. Științele exacte aprind mucul de lumânare. Mai departe vedem doar cu ajutorul credinței”.

Nu știu dacă spunând aceste lucruri voi putea întări credința cuiva. Îl las să facă lucrul acesta pe Dreptul Iov și Proorocul Ilie. „Dar ia întreabă dobitoacele, și te vor învăța, și păsările cerului, și te vor lămuri; sau vorbește cu pământul, și-ți va da învățătură, și peștii mării și îți vor istorisi cu de-amănuntul. Cine nu cunoaște din toate acestea că mâna Domnului a făcut aceste lucruri?” (Iov 12, 7-9).

Citim în cartea a treia a Regilor că, după ce la rugăciunea lui Ilie Dumnezeu a ars în mod minunat jertfa, „tot poporul, când a văzut aceasta, a căzut cu fața la pământ și a zis: Domnul este Dumnezeu, Domnul este Dumnezeu” (3 Regi 18, 39).

Și noi am dori să avem puterea de convingere a lui Ilie, dar, din păcate, suntem slabi. Îl rugăm pe Proorocul Ilie să intervină pentru noi și-n lumea aceasta secularizată să-i putem convinge pe cât mai mulți să aibă o viață creștinească normală și practică.

DIN SUMAR:

- Arhimandritul Samuel Cristea, ales noul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului – **DARIUS ECHIM**.....(p. 3)
- Ales și alegere – **PR. EUGEN-ADRIAN TRUȚA**.....(p. 3)
- Vizita Fecioarei Maria la Elisabeta (Partea a III-a). „Fericirea din ascultarea cuvântului” (Lc. 1, 45)
– **PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ**.....(p. 5)
- Centenarul Patriarhiei Române. Restituiri istorice și documentare: V. Ideea fondatoare a preotului Gheorghe Ciuhandu
– **CȘ II DDr. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN**...(pp. 6-7)

Premierea participanților la trei olimpiade naționale și Procesiunea de Rusalii 2025

Darius Echim

In Duminica Pogorării Sfântului Duh (numită și a Cincizecimii sau a Rusaliiilor), 8 iunie 2025, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a liturghisit la Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca, iar în după-amiaza zilei a oficiat Vecernia plecării genunchilor, urmată de tradiționala Procesiune de Rusalii. La finalul Liturghiei, ierarhul i-a felicitat și premiat pe cei 56 de elevi olimpici din județul Cluj care au obținut rezultate excepționale, în anul școlar 2024-2025, la faza județeană și națională a Olimpiadei de Religie, a Olimpiadei interdisciplinare „Cultură și spiritualitate românească” (Limba și literatura română și Religie), precum și a Olimpiadei Naționale a Seminariilor și Liceelor Teologice Ortodoxe. De asemenea, au fost apreciați și profesorii care s-au ocupat de pregătirea acestora.

Sfânta Liturghie arhieriască

De la ora 10:00, Mitropolitul Andrei a oficiat Sfânta Liturghie, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte clerici de la Centrul Eparhial, slujitori ai Catedralei și părinți profesori de la Facultatea de Teologie Ortodoxă, în frunte cu eclesiarhul Catedralei Mitropolitane, arhim. lect. univ. dr. Simeon Pinte, decanul facultății, arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, și inspectorul școlar pentru disciplina religie din cadrul ISJ Cluj, pr. prof. Marian Sidon.

După citirea pericopei evanghelice, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a rostit un cuvânt de învățătură, intitulat „Biserica – organ al sfințirii și al mântuirii oamenilor”, evidențiind rolul esențial al acesteia în viața credincioșilor. Totodată, le-a vorbit celor prezenți despre faptul că, la sărbătoarea Rusaliiilor, a fost întemeiată Biserica creștină și a amintit cele patru însușiri fundamentale ale acesteia: una, sfântă, sobornicească și apostolească.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Catedralei Mitropolitane, dirijat de pr. prof. emerit Vasile Stanciu. La chinonic, Corul Facultății de Teologie „Augustana” din Neuendettelsau, Germania, a interpretat pricene.

În cadrul slujbei, conform tradiției, ierarhul a sfințit spicele de grâu și a rostit rugăciuni pentru roadele pământului.

Hirotonie întru preot și hirotesie întru iconom stavrofor

La momentul rânduit din cadrul Liturghiei, Părintele Mitropolit Andrei l-a hirotonit întru preot pe diaconul Paul-Andrei Mucichescu, pe seama Parohiei Manic, Protopopiatul Beclean.

De asemenea, în semn de prețuire și recunoștință pentru întreaga activitate administrativă și pastoral-misionară, părintele Eugen-Adrian Truța, secretar eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și slujitor la Catedrala Mitropolitană, a fost hirotesit iconom stavrofor, cu dreptul de a purta crucea pectorală.

Premierea elevilor care au obținut rezultate excepționale la trei olimpiade

La finalul Liturghiei, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei i-a felicitat și premiat pe cei 56 de elevi olimpici din județul Cluj (ciclul gimnazial și liceal) care, în anul școlar 2024-2025, au obținut premii și mențiuni la faza județeană și națională a Olimpiadei de Religie, a Olimpiadei interdisciplinare „Cultură și spiritualitate românească” (Limba și literatura română și Religie), precum și a Olimpiadei Naționale a Seminariilor și Liceelor Teologice Ortodoxe. Nu au fost uitați nici cei 60 de profesori care i-au pregătit.

În semn de apreciere pentru munca și efortul depus în promovarea educației religioase, din partea Părintelui Mitropolit Andrei, fiecare elev olimpic și profesor coordonator a primit o diplomă de apreciere și cartea „Cred, Doamne, și mărturisește! File de catehism ortodox”, iar

elevii au primit și premii în bani.

La eveniment au fost prezent inspectorul școlar pentru disciplina Religie din cadrul ISJ Cluj – preotul prof. Marian Sidon, care a mulțumit Părintelui Mitropolit Andrei pentru grija constantă față de elevi și pentru susținerea excelenței în educație. De asemenea, i-a felicitat pe copii și a apreciat efortul cadrelor didactice care i-au îndrumat.

A devenit deja o tradiție ca Arhiepiscopia Clujului să îi gratuleze în mod festiv pe elevii merituosi din cadrul Eparhiei, care au obținut rezultate de excepție la învățătură – atât ca o formă de recunoaștere a performanțelor lor, cât și pentru a sublinia grija Bisericii față de soarta tinerilor și față de educația viitoarelor generații.

Vecernia plecării genunchilor și Procesiunea de Rusalii 2025

În după-amiaza Duminicii Cincizecimii, numeroși credincioși clujeni au participat la tradiționala Procesiune de Rusalii, care s-a desfășurat prin centrul municipiului Cluj-Napoca. Evenimentul a început la ora 17:00, pe esplanada din fața Catedralei Mitropolitane, unde Mitropolitul Andrei, înconjurat de un sobor de clerici, a oficiat Vecernia plecării genunchilor.

La slujbă au luat parte, alături de numeroși credincioși, clerici de la Centrul Eparhial și din Protopopiatele Cluj-Napoca și Cluj I. De asemenea, au fost prezenți profesori, studenți și elevi de la cele două instituții de învățământ teologic din oraș (Facultatea de Teologie Ortodoxă și Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”), tineri din asociațiile de tineret, precum și părinți cu copii, mulți îmbrăcați în straie populare.

Momentul central al acestei slujbe l-a constituit citirea a trei rugăciuni, toate legate de sărbătoarea Pogorării Sfântului Duh. Acestea invocă ajutorul Sfintei Treimi, amintind de darurile Sfântului Duh, care s-a pogorât în ziua Cincizecimii. Deoarece cele trei rugăciuni sunt citite stând în genunchi, slujba aceasta se mai numește și „Vecernia plecării genunchilor”.

Răspunsurile la strană au fost date de Corul bărbătesc „Adoremus Dominum” al Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de pr. lect. univ. dr. Daniel Mocanu.

La finalul slujbei, Părintele Mitropolit Andrei a adresat un cuvânt de învățătură mulțimii adunate în Piața Avram Iancu, intitulat „Toți dorim bucuria pe care o dă Dumnezeu”. Pornind de la cuvintele Apostolului Pavel: „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția” (Galateni 5, 22-23), ierarhul a vorbit despre roadele Duhului Sfânt, arătând că ele sunt izvor de bucurie și temelie al vieții creștine.

În continuare, de la ora 18:30, procesiunea propriu-zisă a pornit din fața Catedralei, urmând traseul: Piața Avram Iancu – Bulevardul 21 Decembrie 1989 – Piața Unirii (prin spațiile Bisericii „Sfântul Mihail”) – Bulevardul Eroilor – Piața Avram Iancu, după care s-a revenit în fața Catedralei.

Procesiunea a avut în frunte toaca, crucea, ripidele și icoana Praznicului Cincizecimii, urmate de soborul clericilor, de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și de numeroși elevi, studenți și credincioși clujeni. Pe parcursul traseului s-au cântat troparul Rusaliiilor și mai multe pricene, s-au făcut opriri în fața lăcașurilor de cult întâlnite pe traseu și s-au rostit ectenii speciale.

După încheierea procesiunii, pe esplanada din fața Catedralei Mitropolitane, ierarhul a sfințit spicele de grâu și a rostit rugăciuni pentru natură și roadele pământului.

Evenimentul s-a încheiat cu un cuvânt de mulțumire adresat de Părintele Mitropolit Andrei tuturor celor care s-au implicat și anul acesta în organizarea procesiunii, precum și credincioșilor prezenți în număr mare.

Pentru buna desfășurare a procesiunii, Primăria și Poliția au luat măsuri de restricționare a traficului în zona centrală a municipiului Cluj-Napoca, iar efective de jandarmi clujeni au asigurat liniștea desfășurării acestei manifestări religioase.

Inițiată în anul 2011 de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Procesiunea de Rusalii continuă o veche tradiție transilvăneană, care are în centru rugăciunea pentru roadele pământului și pentru ocrotirea mediului înconjurător, la sărbătoarea Pogorării Duhului Sfânt. De asemenea, această manifestare îi aduce împreună, în rugăciune, pe preoții și credincioșii ortodocși clujeni, alături de Întăistătorul Eparhiei, la marele praznic al Cincizecimii – sărbătoarea care reactualizează evenimentul pogorării Duhului Sfânt, actul mântuirii prin care ia ființă, în chip văzut, Biserica lui Hristos.

Comunicat de presă

Noi hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

02.07.2025

In zilele de marți și miercuri, 1-2 iulie 2025, în *Aula Magna „Teoctist Patriarhul”* din Palatul Patriarhiei, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, s-a desfășurat ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sfântul Sinod a adoptat o serie de hotărâri referitoare la activitatea pastorală și misionară dintre care enumerăm următoarele:

1. A aprobat canonizarea a 16 femei cu viață sfințită (mucenite, monahii, soții de domnitori, mame de sfinți și mărturisitoare), așa cum a fost specificat în comunicatul oferit anterior (1 iulie).
2. L-a ales prin vot secret pe Preacuviosul Părinte Arhimandrit Samuel Cristea, duhovnicul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca în slujirea de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, cu titulatura de Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul.
3. L-a ales prin vot secret pe Preacuviosul Părinte Arhimandrit Teofil Anăstăsoaie, reprezentantul Patriarhiei Române la Locurile Sfinte și Superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim, Ierihon și Iordan, în slujirea de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, cu titulatura de Preasfințitul Părinte Teofil Troțușanul.
4. A aprobat calendarul bisericesc pentru anul 2026.
5. A aprobat instituirea Zilei Clerului Militar în data de 26 octombrie.
6. A aprobat instituirea Duminicii Sfinților Athoniți în Duminica a treia după Rusalii împreună cu proiectul de text pentru troparul și condacul acestei sărbători.
6. A aprobat proiectele de texte pentru slujba Sfinților Mucenici In, Pin și Rim (20 ianuarie), pentru completarea slujbei din Minei a Sfântului Apostol Filip (14 noiembrie) și a Sfântului Mucenic Bonifatie (19 decembrie) și pentru troparul și condacul Sfinților din familia Sfântului Ierarh Vasile cel Mare (19 iulie).
8. A aprobat actualizarea procedurii referitoare la dăruirea, primirea și ducerea în pelerinaj a Sfințelor Moaște în Biserica Ortodoxă Română.
9. A aprobat caterisirea prin readucerea la statutul de monah a fostului episcop de Huși, Corneliu Onilă, în prezent acesta fiind monah penitent în Penitenciarul Bacău.
10. A aprobat modalitățile de sprijin financiar pentru proiectele organizației Misiunea socială Diaconia a Mitropoliei Basarabiei afectate de întreruperea finanțărilor internaționale.
11. A luat la cunoștință cu mâhnire de refuzul continuat, nejustificat și abuziv al autorităților publice ucrainene de a recunoaște Asociația Religioasă „Biserica Ortodoxă Română din Ucraina” deși aceasta îndeplinește toate condițiile stabilite de legislația ucraineană în vigoare, și a aprobat continuarea sprijinirii comunităților ortodoxe române din Ucraina.

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

Arhimandritul Samuel Cristea, ales noul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Darius Echim

In ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, desfășurată miercuri, 2 iulie 2025, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul” a Palatului Patriarhiei, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, arhimandritul Samuel Cristea a fost ales în demnitatea de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, cu titulatura „Bistrițeanul”.

Alegerea s-a făcut prin vot secret, în cadrul ședinței de lucru a Sfântului Sinod, fiind propuși doi candidați: arhimandritul Samuel Cristea, profesor și duhovnic la Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca, și arhimandritul Chiril Zăgrean, starețul Mănăstirii „Sf. Ap. Petru și Pavel” din Rebra-Parva. Astfel, în postul vacant de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a fost ales părintele arhim. Samuel Cristea, cu 46 din cele 52 de voturi valid exprimate.

Episcopul-vicar ales va purta titulatura de Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul, urmând a fi hirotonit arhiereu în data de 7 septembrie 2025, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

După alegerea în noua demnitate, părintele arhimandrit Samuel Cristea a mulțumit Patriarhului Daniel și membrilor Sfântului Sinod pentru încrederea acordată, exprimându-și dorința de a desfășura o lucrare cât mai rodnică, în ascultare față de chiriarhul său:

„Mă prezint astăzi cu emoție și smerenie în fața Preafericirii Voastre, a Înaltpreasfințitilor și Preasfințitilor Voastre, cu ocazia alegerii mele ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Cândva vrednicul de pomenire Arhiepiscop Teofil Herineanu mărturisise că atunci se simte bine și liniștit când nu este remarcat nici în cele bune, nici în cele rele. Îndrăznesc să spun că și eu am preferat dintotdeauna o viață liniștită, retrasă, fără zgomote, dar acum, dacă pronia dumnezeiască a rânduit astfel pentru mine prin votul Sfântului Sinod, primesc cu smerenie această chemare. De asemenea, îmi amintesc de exemplul și cuvintele Sfântului Proroc Samuel, care spunea: «Vorbește, Doamne, că robul Tău ascultă!» (1 Regi 3,10). Mulțumesc lui Dumnezeu pentru toată mila și purtarea Sa de grijă arătate în toți anii vieții mele și pentru chemarea pe care mi-a adresat-o prin hotărârea Sfântului Sinod. Mulțumesc din toată inima Preafericirii Voastre pentru bunăvoința pe care mi-ați arătat-o întotdeauna și pentru încrederea acordată și vă cer binecuvântarea pentru lucrarea care îmi va sta înaintea de acum încolo. Mulțumesc Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei care, după terminarea studiilor mele teologice, m-a primit în cler și în cinul monahal și care, timp de 35 de ani, m-a îndrumat în toate slujirile mele cu multă bunătate și cu răbdare. Nădăjduiesc și Îl rog pe Dumnezeu

să îmi ajute pentru a putea să-i fiu ajutor și sprijin în misiunea Bisericii cu duh de deplină ascultare și supunere. Mulțumesc și Înaltpreasfințitilor și Preasfințitilor Voastre și vă cer rugăciunea ca să îmi pot îndeplini misiunea care mi s-a încredințat în această alegere. Mă voi strădui să corespund cât pot așteptărilor și încrederei pe care mi-ați oferit-o, astfel încât să am o slujire cu dăruire de sine și cu jertfelnicie, să fiu pildă pentru preoții, monahii și toți credincioșii din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, așa cum scrie Sfântul Apostol Pavel în prima sa epistolă adresată ucenicului său, Episcopul Timotei: «cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința și cu curăția» (1 Timotei 4,12).”

Postul de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului a rămas vacant în luna martie a acestui an, când Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, care a ocupat această demnitate în perioada 2020–2025, a fost ales, în data de 27 martie 2025, de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în scaunul chiriarhal al Episcopiei Sălajului.

Scurtă biografie

Arhimandritul prof. Samuel (Ioan) Cristea s-a născut la data de 25 decembrie 1963, în comuna Ciuruleasa, județul Alba, din părinții George și Zorița Cristea, primind la botez numele Ioan. Este cel mai mic dintre cei șase copii ai familiei, având doi frați în viață, Gheorghe și Viorel, iar alți trei frați au trecut la cele veșnice la vârste fragede.

Educație și formare

Studiile primare și gimnaziale le-a urmat în localitatea natală, între anii 1970–1978, la Școala Generală din Ciuruleasa, apoi pe cele ale Liceului „Horea, Cloșca și Crișan” din Abrud (1978–1980). În perioada 1980–1985 a fost elev al Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca. După efectuarea stagiului militar obligatoriu la Beiuș, județul Bihor (1985–1986), a urmat, între anii 1986–1990, cursurile Institutului Teologic de Grad Universitar din Sibiu, instituție devenită ulterior Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna”, unde a obținut, în anul 1990, licența în Teologie Ortodoxă, cu lucrarea „Problema intercomuniunii și implicațiile ei canonice”, susținută la catedra de Drept Bisericesc, sub îndrumarea arhid. prof. univ. dr. Ioan Floca. În perioada 1995–1996 a urmat un curs de limba germană în Elveția, la Theologische Hochschule in der Benediktinerabtei Einsiedeln.

S-a format sub călăuzirea duhovnicească a Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și a ieromonahului Rafail Noica, pe care îi are și astăzi ca repere și îndrumători spirituali.

Intrarea în cler și monahismul

A fost hirotonit diacon celibatar la 5 august 1990 și preot celibatar la 6 august 1990, pe seama Catedralei Episcopale din Alba Iulia. În data de 3 noiembrie 1996 a fost tuns în monahism la Catedrala Episcopală din Alba Iulia, primind numele Samuel, avându-l drept ocrotitor spiritual pe Sfântul Proroc Samuel, sărbătorit la data de 20 august. Naș de călugărie i-a fost ieromonahul Rafail Noica, iar rânduiala tunderii în monahism a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, pe atunci Episcop de Alba Iulia. A fost hirotesit protosinghel în 12 decembrie 1997 și arhimandrit în 25 decembrie 1998.

Activitate administrativ-bisericească, duhovnicească și didactică

Între anii 1990–2012 a fost eclesiarh la Catedrala Arhiepiscopală din Alba Iulia și profesor la Seminarul Teologic Ortodox din Alba Iulia (1991–2012). Între anii 1997–2000 a fost exarh al mănăstirilor din Eparhia Alba Iuliei, iar în perioada 2012–2013 a fost duhovnic la Mănăstirea „Sfânta Elisabeta” din Cluj-Napoca. Din anul 2013 până în prezent este duhovnic și profesor la Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca. Din 2015 deține și funcția de președinte al Consistoriului Monahal Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Este autorul a numeroase articole și studii de specialitate. Participă ca invitat sau conferențiar la conferințe, evenimente bisericești, sinaxe monahale și întâlniri duhovnicești. De asemenea, este colaborator al postului de Radio Renașterea, unde este invitatul permanent al emisiunii „ABC-ul credinței”.

Este apreciat pentru echilibrul său duhovnicesc, pentru experiența pastorală și didactică, precum și pentru activitatea susținută desfășurată de-a lungul anilor în slujirea Bisericii și în formarea a numeroase generații de elevi seminarști.

În semn de prețuire și recunoaștere a activității sale duhovnicești, pastoral-misionare și didactice, a fost distins de-a lungul timpului cu numeroase plachete, diplome și distincții, dintre care menționăm: Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici (30 ianuarie 2019) și Crucea Arhiepiscopală a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (25 noiembrie 2021).

Ales și alegere

Preot Eugen-Adrian Truța

Secretar eparhial

Lortretul Sfântului Prooroc Ilie este legat de ascensiunea sa la cer într-un car de foc. Această imagine este *supra-garanția* alegerii sale ca om al lui Dumnezeu, trimis al Său pe pământ, emisar *omologat*, credincios apropiat și fidel, casnic al Celui de Sus, vocea divinității între cei dispuși sau mai puțin dispuși să asculte glasul credinței.

Toată această încărcătură profetică plana într-un mediu străin de credința poporului ales de Dumnezeu, într-o atmosferă politeistă, de sacrificii și libații adresate unor entități neconfirmate, neverificate decât de subiectivismul unor preoți păgâni. În acest context, prezența Sfântului Prooroc Ilie vine cu o probă imbatabilă: focul coboară din cer și mistuie. Dintr-o dată, experiența religioasă este obiectivă, vizibilă în toată exterioritatea ei inflamabilă și spectaculoasă. Poporul vede, aude și gustă momentul unei întâlniri excepționale cu Iahve.

E drept că episodul degenerază într-o vărsare de sânge adaptată standardelor etice ale antichității veterotestamentare și, cu siguranță, acel gen de abordare nu mai corespunde sensibilităților noastre moderne și moralei în uz, dar pentru un timp al sângelui și al focului, credința religioasă era categoria esențială în organizarea vieții și a statului. Unii vor opina că din astfel de evenimente nefericite a evoluat doctrina neutralității statului în raport cu religia, dar argumentul este post-factum. Statul s-a distanțat (în unele cazuri), ulterior găsindu-și scuzele neimplicării, neangajament care oricum nu funcționează totalmente și a cărui motivație pune în dificultate viața socială ca ansamblu. Mai multe detalii și dezvoltări pot face cei din zona teologiei sociale.

Eu revin la lumea autorității profetice. Cum probăm vocea lui Dumnezeu în agora? E nevoie mereu de ascensiuni, de implozii, de fenomene meteo la limita existenței?!

Alegerea lui Ilie se verifică în primul rând prin dispoziția lui spre post și rugăciune, spre liniștea din vârful unui munte, spre izolarea de tumultul lumii pentru a putea înțelege în mod precis și deplin glasul Celui de Sus. Alegerea lui Ilie nu e alegerea unui carismatic și popular, ci e alegerea unui ascet. E simplu să continuăm logica alegerii în Noul Testament: Baraba beneficia de mai mult suport politic și public decât Iisus. La fel și în cazul episcopilor de azi, alegerea este a *duhului care suflă unde voiește*, nu a îndreptățirii și a carierei, justificate până la un punct.

Ilie a înviat pe fiul văduvei din Sarepta Sidonului, a închis și a deschis cerurile, a fost un aspru al restabilirii credinței în Iahve tocmai fiindcă Îl cunoscuse direct pe Acesta, Îi auzise vocea, Îi discernuse intenția și gândul, arsele interior de impulsul restaurării. Excesele lui sunt excesele unui gelos al Domnului. Nu poți fi israelian și să te închini lui Baal și altor zeități infidele. Oare Saul din Tars nu ar fi procedat la fel și poate a făcut-o într-o anumită măsură, până să devină *apostolul neamurilor*?!

Sfântul Prooroc Ilie mai apare într-un moment excepțional al istoriei credinței: la Schimbarea la Față a Mântuitorului Hristos. Alături de Sfântul Prooroc Moise, confirmă prin apariția lor cerească *à coté* de Mesia, flancându-L, că Acesta este împlinirea tuturor profețiilor, Acesta este împlinirea Legii, Acesta este Cel care îmi șoptise în urechi voia Sa și suflase puterea Sa peste mine. Totul se întâmpla pe un alt munte, Tabor, nu Carmel, și venea cu reparația morală că Mântuitorul Iisus Hristos a devenit jertfa întemeierii unei noi credințe, fără ca alte sacrificii sângeroase să fie luate în calcul. Istoria va înregistra și episoade de propovăduire creștină sângeroasă, dar atâta timp cât au fost lipsite de grația acelei Schimbări la Față, de lumina dumnezeiască care invadase întreaga creație, putem presupune și concluziona că nu au fost *omologate* sau *probate* ca fiind din voia divină.

În aceeași notă, Sfântul Prooroc Ilie va fi ales drept crainic al sfârșitului lumii, protagonist al întâmplării Apocalipsei, element necesar al observației ultimelor clipe ale umanității. Greutatea aceasta formidabilă acordată unui om ne înspăimântă și ne rezervă datoria rugăciunii arzătoare către cel a cărui imagine va subzista veșnic în noi ca cel care îmblânzește cerurile spre slava lui Dumnezeu și a cărui mânie sfântă ne scoate din letargia pierderii de timp pe un pământ prea dulce pentru gustul vecinicii.

Veșnicia s-a născut în carul cu foc!

Inaugurarea Centrului de Servicii Comunitare „Sfânta Ana” din Dej

Darius Echim

Centrul de Servicii Comunitare „Sfânta Ana” din Dej a fost inaugurat joi, 5 iunie 2025, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a reprezentanților autorităților civile și militare, a binefăcătorilor și colaboratorilor, precum și a numeroși credincioși dejeni.

Cu acest prilej, în după-amiaza zilei, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, înconjurat de un sobor de clerici, a oficiat slujba sfeștaniei și a binecuvântat noul centru social. Din sobor au făcut parte: consilierul eparhial pe probleme de misiune și protocol – arhidiaconul Claudiu Grama, protopopul Dejului – preotul Ioan Buftea, directorul Asociației „Filantropia Ortodoxă” – filiala Dej și coordonatorul Centrului „Sfânta Ana” – preotul Costinel Șoaită, preotul Vlad Cristian Todoran – coordonatorul Ligii Tinerilor Creștini Ortodocși Români – filiala Dej (LTCOR Dej) și responsabilul cu activitățile de tineret din Protopopiatul Dej, precum și alți preoți invitați.

La finalul slujbei, Părintele Mitropolit Andrei a rostit un cuvânt de învățătură pornind de la îndemnul Sfântului Apostol Pavel: „Numai să ne aducem aminte de săraci, ceea ce tocmai m-am și silit să fac” (Galateni 2, 10). Ierarhul a subliniat că o mare virtute este credința, care se dovedește prin fapte bune, prin fapte de caritate, amintind cuvintele Sfântului Apostol Iacov: „Credința fără fapte moartă este” (Iacov 2, 17).

Totodată, Înaltpreasfinția Sa i-a felicitat pe toți cei care pun în practică faptele milei creștine și s-au implicat activ în realizarea acestui proiect, explicând că astfel de fapte vor fi răsplătite de Domnul Hristos la Dreapta Judecată, după cum citim în Sfânta Evanghelie: „...flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat...” (Matei 25, 31–36).

Pentru întreaga activitate pastorală, administrativă și social-filantropică, Părintele Arhiepiscop și Mitropolit Andrei i-a acordat părintelui Ioan Buflea, protopopul Dejului, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru clerici. Părintele Costinel Șoaită, directorul Asociației „Filantropia Ortodoxă” – filiala Dej și coordonatorul Centrului „Sfânta Ana”, a fost hirotesit iconom stavrofor, cu dreptul de a purta crucea pectorală, în semn de apreciere pentru bogata activitate administrativă și social-filantropică desfășurată de-a lungul celor zece ani în care a coordonat acest proiect. Domnul Ioan Nicolae Chețe a primit „Crucea Transilvană” pentru mireni, cea mai înaltă distincție a Mitropoliei Clujului. Inspectorul social Paula Cristina Niccoară a fost distinsă cu Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru mireni. Doamna Ana Viorica Cășvean a primit Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni, doamna Claudia Maria Haraguș a primit Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni”, iar doamna Zamfira Dragoș a primit „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”. De asemenea, alți binefăcători au primit diplome de recunoștință și aleasă cinstire, în frunte cu președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, Emil Radu Moldovan, și primarul municipiului Dej, Costan Morar.

În continuare, părintele director Costinel Șoaită a prezentat istoricul Centrului „Sfânta Ana”, oferind câteva date relevante despre implementarea proiectului și valoarea totală a investițiilor.

„Filantropia Dej și, mai ales, ridicarea acestui centru, atât de important pentru noi, se datorează unei bune colaborări între Biserică, autorități și oameni de bine. Prin mijlocirea părintelui Pavel Pop, în anul 2013, un mare binefăcător, căruia i-am făgăduit că nu îi vom

menționa numele, pentru că așa dorește, a dăruit Arhiepiscopiei noastre acest teren, având o clădire care necesita ample investiții. Gândul donatorului a fost de a se ridica aici un centru social pentru oamenii încercați de greutățile vieții. În anul 2015, la chemarea părintelui protopop, am lăsat totul la Alba și, alături de familia mea, am venit la Dej, primind ascultarea frumoasă, dar nu ușoară, de a pune bazele filantropiei la nivelul Protopopiatului Dej. În anul 2018, am accesat o finanțare europeană, prin Grupul de Acțiune Locală Dej, primind suma de 1.100.000 lei, iar în anul 2023, am accesat de la Ministerul Muncii suma de 1.101.000 lei, rezultând un total de 2.200.000, la care se mai adaugă și fondurile proprii, provenite de la binefăcătorii noștri”, conform părintelui Costinel Șoaită.

De asemenea, părintele a prezentat componentele care vor funcționa în cadrul centrului (Serviciul socio-medical de îngrijire a persoanelor vârstnice la domiciliu; Centrul de zi pentru copii; Servicii de recuperare medicală; Cantina socială; Servicii de consiliere și sprijin pentru părinți și copii; și Centrul de tineret – Liga Tinerilor Creștini Ortodocși Români – filiala Dej), iar în încheierea cuvântului său l-a mulțumit lui Dumnezeu pentru toate darurile revărsate, Înaltpreasfințitului Mitropolit Andrei pentru prezență și binecuvântare, precum și tuturor celor implicați în edificarea acestui așezământ social.

La rândul său, părintele protopop Ioan Buftea, în calitate de președinte al Asociației „Filantropia Ortodoxă” – filiala Dej, a rostit o alocuțiune în care a subliniat necesitatea și importanța unui astfel de centru pentru comunitatea dejenă.

La inaugurare au participat numeroși credincioși, autorități civile și militare, binefăcători și colaboratori, în frunte cu consilierul economic al Arhiepiscopiei Clujului, ec. Sorin Călea, consilierul misionar-social al Eparhiei, Iustin Liciniu Câmpăan, primarul municipiului Dej, Costan Morar, comandantul Garnizoanei Dej, colonelul Ioan Munteanu, și șeful Poliției Municipiului Dej, comisarul-șef de poliție Dan Ioan Câmpăan.

Scurt istoric

Centrul de Servicii Comunitare „Sfânta Ana” din Dej este un proiect al Asociației „Filantropia Ortodoxă” – filiala Dej și își desfășoară activitatea pe raza Protopopiatului Dej.

În anul 2013, prin mijlocirea părintelui Pavel Pop, un binefăcător anonim a donat Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului un teren situat în municipiul Dej, cu o clădire ce necesita ample lucrări de renovare. Pe acest teren donat, s-a dorit edificarea unui centru social pentru sprijinirea persoanelor aflate în dificultate. Astfel, în perioada 2013-2025, s-au desfășurat toate demersurile și lucrările necesare pentru realizarea acestui obiectiv.

În anul 2015, părintele Costinel Șoaită a primit ascultarea de a organiza și dezvolta activitatea filantropică în cadrul Protopopiatului Dej, fiind în prezent directorul Asociației „Filantropia Ortodoxă” – filiala Dej și coordonatorul Centrului „Sfânta Ana”.

În anul 2018 a fost accesată o primă finanțare europeană, prin Grupul de Acțiune Locală Dej, în valoare de 1.100.000 lei. În anul 2023 a fost obținută o nouă finanțare, de această dată de la Ministerul Muncii, în valoare de 1.101.000 lei. Suma totală a acestor finanțări publice a fost de 2,2 milioane lei, la care s-au adăugat fondurile proprii ale asociației și donațiile generoase ale binefăcătorilor, contribuind astfel la finalizarea proiectului.

În cadrul Centrului „Sfânta Ana” din Dej funcționează următoarele servicii:

- Serviciul socio-medical de îngrijire a persoanelor vârstnice la domiciliu;
- Centrul de zi pentru copii;
- Servicii de recuperare medicală;
- Cantina socială;
- Servicii de consiliere și sprijin pentru părinți și copii;
- Centrul de tineret – Liga Tinerilor Creștini Ortodocși Români – filiala Dej (LTCOR Dej).

Vizita Fecioarei Maria la Elisabeta

(Partea a III-a).

„Fericirea din ascultarea cuvântului” (Lc. 1, 45)

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă

1. Caracterul liturgic al textului

Întreaga pericopă care prezintă vizita Fecioarei Maria la Elisabeta, verișoara sa (Lc. 1, 39-56) are un caracter profund liturgic. Și aceasta datorită structurii sale poetice, care prezintă vestirea mântuirii și răspunsul plin de bucurie al destinatarilor, și în care se impun: *imnurile* comunitare rostite de Elisabeta (vv. 42-45) și de Sfânta Fecioară (vv. 46-55), precum și *vocabularul* specific, imnic.

Așadar, *structura textului* se prezintă sub forma unui chiasm biblic (A-B-A’):

A - partea de dialog a pericopei începe cu salutul Fecioarei care, după cum am văzut, nu este un simplu salut, ci e *proclamare* inspirată a lui Hristos și a mântuirii aduse de El;

B - textul continuă cu reacția inspirată a copilului și a Elisabetei, mama sa, care constituie un *răspuns doxologic* la anunțul Fecioarei și la răscumpărarea universală adusă de Domnul;

A’ - episodul se încheie cu *cântarea* Sfintei Fecioare, cu lauda pe care aceasta o aduce lui Dumnezeu-Mântuitorul, cu amintirea minunilor pe care Domnul le-a făcut în trecut cu poporul Său și cu pomenirea milei veșnice a Domnului în favoarea „roabei Sale”, în favoarea „celor ce se tem de El”, în favoarea lui Israel, popor răscumpărat de Dumnezeu.

Imnurile comunitare din textul sfânt sunt parte integrantă a istoriei mântuirii și, implicit, a „liturghiei biblice”.¹ Aprofundând gândirea și cultul comunității creștine primare, rămânem surprinși să constatăm „cât de vii și de prezente erau rugăciunile și laudele pe care creștinii le aduceau Domnului în cadrul cultului liturgic primar.”²

Astfel, imnurile din Luca 1-2 aveau rolul de a explica pnevmatologic ceea ce se petrecea soteriologic cu diferite persoane alese de Dumnezeu în conturarea și desfășurarea istoriei mântuirii.³ Lauda adusă Domnului este, așadar, o caracteristică a comunității primare, care celebra și trăia zilnic, plinar, experiența mântuirii adusă de Hristos.

Vocabularul pericopei confirmă tonalitatea pnevmatologico-liturgică. Astfel, termenul „ἡσπάσατο”, a salutat, (Lc. 1, 40), așezat la începutul episodului, se referă la un salut „ἀσπασμὸν”, v. 41, așa cum s-a văzut în articolele trecute, cu profunde semnificații spirituale. Prin intermediul lui se transmite o putere divină, eficace, dinamică. Nu ni se descoperă conținutul salutului Fecioarei, însă ceea ce ne atrage atenția este extraordinara lui eficacitate: la auzul salutării Mariei, copilul Ioan tresaltă cu bucurie mesianică în pântecel mamei sale, iar Elisabeta s-a umplut de Duhul Sfânt.

2. Fericirea din cuvântul lui Dumnezeu

Până la versetul 44, cinstirea adusă Fecioarei Maria a fost exprimată într-o binecuvântare: o femeie care, prin intervenția Domnului, devine mamă, o binecuvintează pe Maica Domnului pentru un motiv superior și unic. Elisabeta, care a experimentat noutatea cauzată de intervenția Domnului, în propria-i viață, este pregătită acum să înțeleagă și minunea petrecută cu Sfânta Fecioară – zămislirea de la Duhul. Astfel, o mamă binecuvintează o altă mamă pentru darul vieții, care începe în pântecel ei.

Elisabeta, plină de Duhul Sfânt, știe că în fața ei stă „Maica Domnului”, a cărei maternitate este rodul umbririi Duhului Sfânt. Alăturată binecuvântării, apare acum fericirea, pe care Elisabeta o aduce Fecioarei Maria. Ea a constatat la soțul ei, preotul Zaharia, efectele necredinței sale în fața înțelegerii și acceptării misterului divin. De aceea, este în măsură acum să o ferească pe aceea care „a crezut că se vor împlini toate cele spuse ei de la Domnul” (Lc. 1, 45).

Dincolo de aparențe, Elisabeta nu vorbește doar în nume propriu, ci exprimă poziția comunității lucanice, care o cinstea deja pe Sfânta Fecioară. Așadar, cinstea pe care Elisabeta și comunitatea lucanică o aduce Fecioarei Maria nu se oprește numai la maternitatea ei biologică, ci trece dincolo de aceasta, și anume, la fericirea venită din credința și încrederea că cele spuse ei de către Domnul se vor împlini întocmai.

În acest sens, este edificator și episodul în care o femeie din mulțime proclamă fericit pântecel care L-a purtat pe Iisus și sânul la care a supt: „Și a fost că, pe când spunea El acestea, o femeie din mulțime, ridicându-și glasul, I-a zis: „Fericit este pântecel care Te-a purtat și pieptul la care ai supt!” (Lc. 1, 27). Cuvintele sunt aprobate de Domnul, care subliniază în mod expres fericirea venită din ascultarea și împlinirea cuvântului lui Dumnezeu: „Așa este, fericiți sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și îl păzesc” (Lc. 11, 28). Iisus confirmă, astfel, aserțiunea femeii și o generalizează, extinzând-o asupra tuturor acelor care, asemenea, și după modelul Maicii Sale, ascultă și împlinesc cuvântul lui Dumnezeu („Fie mie după cuvântul tău” – Lc. 1, 38).

O învățătură asemănătoare exprimă Domnul Iisus și în contextul în care este înștiințat de cineva, în timp ce vorbea mulțimilor, că Mama Sa și frații Săi sunt afară și doresc să îi vorbească. Iisus răspunde atunci: „Mama Mea și frații Mei sunt aceștia care ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l îndeplinesc” (Lc. 8,21).

Cuvintele Sfintei Fecioare, care încheie episodul vizitei, confirmă faptul că maica Înaintemergătorului nu exprimă numai gândirea și atitudinea unei singure persoane, ci gândirea unei comunități creștine întregi. Astfel, „Magnificatul” (despre care

vom vorbi în articolele următoare), cântare inspirată de Duhul Sfânt, este rostit de către Sfânta Fecioară în numele întregii comunități creștine, care proclamă liturgic mântuirea adusă de Domnul. În același timp, cântarea confirmă și fericirea și cinstirea adusă Maicii lui Dumnezeu, pentru că Domnul Însuși i-a făcut mărire, fapt pentru care o vor fericii toate neamurile.

Trebuie să subliniem că fericirea pe care Elisabeta o adresează Fecioarei Maria nu este o formulă care intenționează să exprime doar o stare pur emoțională, umană. Dimpotrivă, cuvintele „*Și fericită este aceea care a crezut că se vor plini cele spuse ei de la Domnul*” (Lc. 1, 45), se referă la o trăire prezentă a unui mister dumnezeiesc a cărui revelare și împlinire se petrec deja, de aceea este și proclamat.

Așadar, cultul acordat Maicii Domnului nu s-a dezvoltat începând cu Sinodul de la Efes (431), când Fecioara Maria a fost recunoscută și proclamată „Theotokos” (Născătoare de Dumnezeu), ci originea lui merge până în epoca Noului Testament, care oferă mărturii evidente ale cinstirii ei comunitare. Această perioadă este decisivă pentru credința și viața Bisericii și pentru cultul ei, în care Maica Domnului ocupă un loc aparte.

Într-un studiu asupra textului din Luca 1, 48b („...iată, de acum mă vor fericii toate neamurile”), teologul italian Giuseppe Ghiberti recunoaște un „gen aghiografic” în sânul Noului Testament, care se constituia într-o mărturie credibilă a unui cult aghiografic genuin. El vede în acest verset amprenta aghiografică a Sfântului Luca atunci când vorbește despre Fecioara Maria, Maica Domnului și despre cinstirea acordată ei. Iată ce spune el: „Nu mi-ar fi greu să vorbesc despre un model aghiografic în acest verset... Mi se pare că Luca 1, 48b oferă aici – în cadrul noutestamentar – un exemplu deosebit de bogat (poate cel mai bogat) despre cinstirea Maicii lui Dumnezeu.”⁴

Fără îndoială, textul din Luca 1, 48b constituie un punct de referință pentru orice discurs despre cinstirea Maicii Domnului de către comunitatea eclesială primară, dar nu este singurul text de referință în acest sens. El face parte dintr-o cântare care încheie episodul vizitei Sfintei Fecioare la Elisabeta și este pregătit în mod progresiv de o serie de expresii de admirație și de laudă aduse Maicii Domnului. Însăși natura textului este indicativă. Astfel, cuvintele „*Iată, de acum mă vor fericii toate neamurile*” se află la sfârșitul unor expresii aranjate de Sfântul Luca într-o formă ascendentă și care pleacă de la versetul 42 („*Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău*”) și continuă cu versetul 45 („*Și fericită este aceea care a crezut că se vor plini cele spuse ei de la Domnul*”); de la „fericirea” pe care i-o aduce Elisabeta, la cea pe care i-o vor aduce toate neamurile; de la situația contemplată la prezent, la o proiectare într-un viitor ale cărui margini coincid cu planul însuși al mântuirii.⁵

Episodul vizitei Sfintei Fecioare Maria la Elisabeta este încadrat într-un context de evenimente mântuitoare mai larg. Astfel, el este legat în mod indisolubil de episodul Bunei Vestiri, din Evanghelia „copilăriei” (Lc. 1-2) și se constituie în text definitoriu, în cadrul teologiei lucanice, a cinstirii Maicii Domnului încă din epoca formării Noului Testament. *Putem afirma astfel că, fără o formă oarecare de „cult mariologic” la nivelul epocii noutestamentare, în mod cert, în stare embrionară atunci, nu s-ar putea justifica cinstirea Maicii Domnului în Biserica primară și, apoi, în toate veacurile următoare.*

Nici n-ar fi putut fi altfel: Duhul Sfânt, care conduce viața Bisericii, aduce mărturie despre prezența continuă a lui Dumnezeu în creația Sa și despre eficiența operei Sale mântuitoare, conducându-i pe credincioși spre tot adevărul, în orice timp al istoriei și cu fiecare generație de oameni.

¹ C. VESTERMANN, *Teologia dell' Antico Testamento*, Brescia, 1983, p. 36.

² În 1 Cor. 14, 26, între harismele exercitate în comunitatea creștină este prezentată, în primul rând, rostirea (recitarea) psalmilor. În Efes. 5, 19 și în Col. 3, 16 se vorbește despre psalmi și despre cântări duhovnicești, inspirate de Duhul Sfânt și de prezența cuvântului lui Hristos în inimile credincioșilor. Climatul e liturgic: „*Vorbiți între voi în psalmi și în laude și în cântări duhovnicești, laudând și cântând Domnului în inimile voastre*” (Efes. 5, 19); „*Cântați în inimile voastre lui Dumnezeu, mulțumindu-I, în psalmi, în laude și în cântări duhovnicești*” (Col. 3, 16). A se vedea detalii, în acest sens, Hans J. KRAUS, *Teologia dei Salmi*, Brescia, 1989, p. 322.

³ „Fecioara Maria (în Magnificat) este chemată să interpreteze evenimentul eshatologic experimentat acum de poporul lui Dumnezeu. Astfel, în Magnificatul enunțat ea nu vorbește numai pentru ea însăși. În Luca 1-2 toate imnurile poporului lui Dumnezeu din Vechiul Testament ating propria culme a semnificațiilor mesianice și chiar o depășesc. Cine citește aceste rânduri este chemat să împărtășească bucuria deplină, eshatologică. Astfel, la înălțimea înțelegerii acestor texte numai comunitatea credincioșilor poate ajunge” (Heinz SCHÜRMANN, *Il Vangelo di Luca*, Brescia: Paideia Editrice, 1983, pp. 171-172).

⁴ Cf. Giuseppe GIBERTI, *Luca 1, 48b: Anche un genere agiografico?*, Rivista Biblica Italiana, 2/1991, p. 142. A se vedea și A. FEUILLET, *Jésus et sa Mère d'après les récits lucaniens de l'enfance et d'après saint Jean. Le rôle de la Vierge Marie dans l'histoire du salut et la place de la femme dans l'Eglise*, Paris, Gabalda, 1974, pp. 58-59.

⁵ Vezi Giuseppe GIBERTI, *Luca 1,48b: Anche un genere agiografico?*, p. 141.

Centenarul Patriarhiei Române. Restituiri istorice și documentare:

V. Ideea fondatoare a preotului Gheorghe Ciuhandu

CȘ II Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

In articolele precedente dedicate Centenarului Patriarhiei Române am prezentat etapele principale ale fondării acesteia, culminând cu decizia Sfântului Sinod și legea organică de înființare a Patriarhiei Române, recunoașterea de către Patriarhia Ecumenică și întronizarea primului patriarh Elie Miron Cristea la 1 noiembrie 1925. În continuare voi readuce în atenția cititorilor de astăzi cele mai importante contribuții, argumente, pledarii și idei în favoarea înființării patriarhiei, susținute în epocă de clerici și mireni, cărturari și oameni politici din toate regiunile țării, începând cu preotul arădean Gheorghe Ciuhandu, cel ce a lansat pentru prima oară în dezbatere publică ideea ridicării Mitropoliei de la București „la rangul de Patriarhat al românilor”¹.

Născut la 23 aprilie 1875 într-o familie preoțească din localitatea bihoreană Roșia, Gheorghe Ciuhandu s-a afirmat ca preot, teolog, istoric și publicist prolific. A studiat la gimnaziul românesc din Beiuș (1885-1889), la Institutul Teologic-Pedagogic din Arad (1893-1896) și la Universitatea din Cernăuți (1900-1902), unde a obținut doctoratul în teologie (1905). La 8 septembrie 1907 s-a căsătorit cu Octavia Popovici-Desseanu (1879-1949), a fost hirotonit diacon (3 mai 1908) și preot (2 aprilie 1910), apoi ridicat la rangul de protopop (1910), iconom stavrofor (1936) și membru de onoare al Academiei Române (1946). După o scurtă activitate profesorală la Căbești, Bihor (1897-1899) și la Institutul Teologic din Arad (1902-1903), a ocupat vreme de trei decenii funcția de consilier eparhial al Episcopiei Aradului (1905-1939). A trecut la cele veșnice la 29 aprilie 1947 în localitatea hunedoreană Vața de Jos și a fost înmormântat la Arad. Membru de frunte al elitei clericale transilvane, părintele Gheorghe Ciuhandu s-a implicat activ în unirea Transilvaniei cu România la 1 Decembrie 1918, în unificarea și reorganizarea Bisericii Ortodoxe Române în anii 1919-1925 și în viața culturală românească, vocea sa afirmându-se în presa vremii, prin broșuri și lucrări valoroase privitoare la istoria bisericească, culturală, politică și demografică a românilor din părțile Aradului, Bihorului și Banatului².

La solicitarea episcopului Ignatie Papp al Aradului (1902-1925), locțiitor de mitropolit (1919), preotul Ciuhandu a întocmit, în februarie 1919, un proiect de reorganizare a Mitropoliei Transilvaniei, publicat într-o formă extinsă sub acest titlul în anul 1920. Încă din anul 1917, el elaborase „vreo zece articole” și spera să fie publicate în „Revista teologică” de la Sibiu sub titlul „autochefalie și autonomie bisericească”, după cum îi mărturisea episcopului Miron Cristea de la Caransebeș în 27 decembrie 1917³. O primă viziune a consilierului arădean asupra dezvoltării Bisericii în România Mare a fost publicată în paginile periodicului arădean „Biserica și școala” din 10/23 februarie 1919 sub titlul *Împreunarea Bisericii Ortodoxe Române de pe teritoriul României Mari într-o singură Biserică și raportul acestei Biserici față cu Statul*⁴. Lucrarea a fost de fapt pregătită spre a fi prezentată în plenul primului congres al preoțimii din Mitropolia Ardealului, Banatu-

lui, Crișanei și Maramureșului, desfășurat la Sibiu între 6/19 și 8/21 martie 1919, la care au luat parte aproape 700 de clerici transilvăneni, dar și o serie de reprezentanți ai preoțimii din Vechiul Regat, din Basarabia și Bucovina. Împiedicat să ajungă la Sibiu de linia demarcațională stabilită între armatele aliate franco-române-sârbe și trupele ungare pe cursul inferior al Mureșului, referatul pregătit de părintele Ciuhandu a fost citit în plen de preotul dr. Dumitru Borgia din Săliștea Sibiului⁵.

În prima parte a lucrării, Ciuhandu prezenta noile realități politice create în cursul anului 1918, ceea ce „ne îndeamnă să căutăm a ne pune și sub raportul ierarhic-bisericesc în consonanță cu această realitate politică”. Primul pas era în opinia sa unificarea Sfântului Sinod, iar al doilea unificarea organizatorică și constituțională a Bisericii. Invocând canonul 34 apostolic⁶ preotul era de părere că unitatea canonică și jurisdicțională a Bisericii Ortodoxe din România era nu numai un deziderat, ci o necesitate și o obligație canonică, „ba și mai mult: ajunși odată la unitatea politică și ierarhică-bisericească, avem și noi dreptul să ne gândim chiar și la înființarea demnității de patriarh ortodox român”. Modelul trebuia preluat atât de la „toate popoarele creștine, ortodoxe și eterodoxe, din Orient, care își au patriarhii lor”, cât și de la vecinii bulgari, sârbi și ruși, care obținuseră în Evul Mediu și în zorile modernității „demnitatea patriarhală”. Astfel, Gheorghe Ciuhandu se întreba retoric „de ce nu ne-am gândi și noi la reînvierea patriarhatului vechi, româno-bulgar, acum ca patriarhat românesc al României întregite?!

Canonul 34 apostolesc ne și dă și nouă acest drept! Pentru demnitatea de patriarhat ortodox român este predestinat scaunul de mitropolit-primat al României”. Observăm că preotul arădean opina că nu era în principiu vorba de crearea unei instituții noi pentru biserica românilor, ci de reînvierea unei instituții existente în timpul Țaratului româno-bulgar al Asăneștilor cu sediul al Târnovo⁷.

În opinia părintelui Ciuhandu, unitatea spirituală a românilor ortodocși trebuia să se împlinească sub autoritatea primatului de la București, „ca patriarh românesc”, și sub un „sinod episcopesc comun”, care aducea în discuție „unificarea constituției bisericești” și raportul dintre Biserică și Statul român întregit. Pe scurt, în opinia sa, statul trebuia să-și păstreze caracterul tradițional ortodox, să-și asume ocrotirea

Ortodoxiei la nivel național, dar și internațional, respectând totodată „libertatea autonomă a Bisericii”. Despre toate aceste subiecte arzătoare, dezbătute în anii 1919-1924, preotul Gheorghe Ciuhandu a scris diferite articole în presa bisericească, reluate apoi în forma unor broșuri, între care cele mai importante au fost: *Reorganizarea Mitropoliei Transilvane*, Arad, 1920, 54 p. + o anexă și *Reorganizarea centrelor noastre ierarhice și unificarea bisericească*, București, 1923, 70 p., care s-au bucurat de un larg ecou și de aprecierea contemporanilor săi, în mod deosebit a transilvănenilor în frunte cu mitropolitul Nicolae Bălan⁸.

Patriarhul Miron Cristea și istoriografia bisericească, prin vocile de mare autoritate ale lui Nicolae Șerbanescu, Mircea Păcurariu, Pavel Vesa și Alexandru Moraru, i-au recunoscut preotului arădean Gheorghe Ciuhandu meritul de a fi lansat pentru prima oară această propunere de înființare a Patriarhiei Române⁹, adevăr care trebuie reafirmat și în acest an al centenarului patriarhiei noastre.

¹ Prot. Dr. Gheorghe Ciuhandu, *Memorii (1907-1925). Din viața mea. Făcute și pățite, spuse ca să învețe și alții*, ediție îngrijită, prefață și tabel cronologic de Constantin Jinga, Postfață de Conf. Dr. Gheorghe Ciuhandu, Editura Marineasa, Timișoara, 1999, p. 212-213.

² „Episcopii fiecărui neam trebuie să-l cunoască pe cel dintâi dintre ei și să-l considere drept căpetenie și să nu facă nicidecum ceva deosebit fără voința celuiia. Dar fiecare să facă numai acele lucruri care aparțin parohiei lui și ținuturilor de sub ea. Dar nici acela să nu facă ceva fără voința tuturor, căci astfel va fi bună înțelegere și va fi slăvit Dumnezeu prin Domnul, în Duhul Sfânt, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt”. Vezi: *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Vol. I: Canoanele Apostolice și Canoanele Sinoadelor Ecumenice*, ediție bilingvă, studiu introductiv, introduceri, note și traducere pr. Răzvan Perșea, ediția a II-a revizuită, Editura Basilica, București, 2022, p. 117.

³ *Analele Asociației „Andreiu Șaguna” a clerului Mitropoliei Ortodoxe Române din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș. Actele primului congres al preoțimii din Mitropolia românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș ținut în Sibiu, în zilele de 6/19-8/21 martie 1919, Tiparul Tipografiei „Carpath”, Sibiu, 1919, p. 81-82.*

⁴ Pavel Vesa, *Protopop dr. Gheorghe Ciuhandu*, p. 72-82; Paul Brusanowski, *Autonomia și constituționalismul în dezbaterile privind unificarea Bisericii Ortodoxe Române (1919-1925)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007, p. 73-78.

⁵ Nicolae I. Șerbanescu, „Înființarea Patriarhiei Române”, p. 305; Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române* vol. III, ediția a 3-a, Editura Trinitas, Iași, 2008, p. 362; Pavel Vesa, *Protopop dr. Gheorghe Ciuhandu*, p. 77; Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Biserică. Națiune. Cultură*, Vol. III, Tom I, Editura IBMBOR, București, 2006, p. 93-94.

Anexă

Pr. dr. Gheorghe Ciuhandu, Împreunarea bisericilor ortodoxe de pe teritoriul României Mari într-o singură Biserică Ortodoxă Română și raportul acestei biserici față de stat, Sibiu, 6/19 martie 1919 (fragment).

Venerabil congres!

România Mare a trăit, până de curând, de-abia în taina inimilor noastre obidite. Azi însă România Mare este o realitate, pe care o trăim și cu trupurile noastre și care ne îndeamnă să căutăm a ne pune sub raportul ierarhic-bisericesc în consonanță cu această realitate politică.

Orientul ortodox are o tradiție, de a-și ordona viața bisericească pururea în cadrele existente ale statelor politice. Cu atât mai vârtos – și mai veseli chiar – avem să ne gândim noi acum la o nouă ordonare, internă, a Bisericii noastre între hotarele noi și largite și la o stator[nic]ire a unui cât mai demn și fericit raport extern al Bisericii față cu puterea nouă de stat.

I.

Gândul nostru zboară, întâi de toate, la acea venerabilă orânduire a Ortodoxiei – canonul 34 apostolesc – care ne vorbește despre „episcopii fiecărui neam” sau națiune, că trebuie să aibă și să-și recunoască pe unul dintre ei ca Protos sau întâișezător între dâșzii.

Raportul acesta de coeziune canonică între românii ortodocși înstrăinați și între frații lor liberi nu a existat în sensul propriu sau jurisdicțional, decât numai între Ardeal și Muntenia, stând noi în legătură de subordonare canonică către mitropolitul Ungro-Vlahiei (din Târgoviște, mai apoi la București), ca exarh patriarhal al Plaiurilor, de abia până la sfârșitul veacului al XVII-lea, când – prin unirea cu Roma – s-a spart unitatea religioasă a românilor și ni se întrerup și legăturile ierarhice cu Mitropolitul Munteniei de atunci.

Biserica moldoveană, prin mitropolitul Moldovei, cuprindea în legăturile sale Bucovina până la 1777, când o fură mișelia austriacă, precum și Basarabia, răpită în două rânduri (1812 și 1878) de Rusia, care azi se zbate în certarea lui Dumnezeu pentru atâtea silnicii.

Fărămițarea aceasta politică a neamului românesc a creat referințe canonice nouă, unele din ele fiind cele mai nefirești. Ardealul și părțile lui limitrofe de la Apus, în lipsă de episcopi ajunge sub ascultarea ierarhiei sârbești, până la 1864. Bucovina, ruptă din corpul Bisericii moldovene, e supusă și ea mai la început „în spiritualibus” Carlovițului, apoi figurează ca episcopie exemptă sau de sine stătătoare, până la 23 ianuarie 1873, când, constituită în mitropolie, i se dă jurisdicție peste sârbi din Dalmația, celălalt extrem al Imperiului habsburgic, clădit pe „divide et impera”. Basarabia, îmbrâncită și brutalizată, dimpreună cu noua sa mitropolie creată la 1812, e aruncată sub ascultarea bisericii rusești. Iar noi, cei de sub stăpânirea ungurească, de o vreme încoace, am fost siliți să trăim în atare izolare de către Biserica din Regat, încât la urcarea penultimului nostru mitropolit în scaun, guvernul unguresc i-a luat în nume de rău, că nu pe calea diplomației de stat, ci direct și-a anunțat fratelui său duhoonicesc de la București, urcarea în scaunul de arhiepiscop-mitropolit.

Azi însă, când silniciile politice medievale pier dimpreună cu hotarele politice nefirești dintre frații de același sânge și când neamul românesc este constituit în o unitate politică sub ocârmuirea gloriosului Domn dezrobitor Ferdinand I: e la locul său, să ne ocupăm de ideea, mai bine zis, de necesitatea de ordin canonic, de a ne creia canonicescă unitate bisericească, prevăzută în canonul 34 apostolesc și, întâi de toate, ca mitropolia noastră să-și reia firul relațiilor canonice întrerupte la 1700. De sine înțeles că și celelalte Biserici surori din provinciile noi ale Regatului României vor urma a se acomoda poruncii aceleiași canon, după care pe unitatea politică trebuie înființată unitatea ierarhică-bisericească.

Ba și mai mult: **ajunși odată la unitatea politică și ierarhică-bisericească avem și noi dreptul să ne gândim chiar și la înființarea demnității de patriarh ortodox român.** (subl. mea)

Toate popoarele creștine – ortodoxe și eterodoxe, deopotrivă – din Orient își au patriarhii lor. Pe lângă cele 4 patriarhate vechi și ortodoxe mai există patriarhi eterodocși pentru coptii din Egipt în Cairo; pentru iacobiții din Siria și Mesopotamia patriarhul, numit maphrian, în Karamit; pentru haldei patriarhul din Mosul și altul „unit” cu Roma în Urmia (Persia).

Dar în afară de această tradiție ce se întinde în Orient până în zilele noastre, românii din sudul Dunării au avut, pe timpul Imperiului româno-bulgar, patriarhie comună cu bulgarii la Trnova. Sârbi, ajunși în Evul Mediu la unitatea politică, și-au înființat de asemenea patriarhatul lor național în anul 1375. Mai apoi rușii, la 1589, obțin și ei pentru Biserica ortodoxă demnitatea patriarhală până la 1721, când țarul Petru cel Mare înlocuiește patriarhatul cu organizația sinodală. Sârbi din fostul regat ungar, unde s-au fost refugiați patriarhii sârbești de Ipek, păstrează și azi această demnitate, care probabil se va muta iarăși în Serbia lărgită. Și dacă și bulgarii au un „exarhat” național bulgar, de ce nu ne-am gândi și noi la reînvierea patriarhatului vechi, româno-bulgar, acum ca patriarhat românesc al României întregite?! Canonul 34 apostolesc ne dă și nouă acest drept! **Pentru demnitatea de patriarhat ortodox român este predestinat scaunul de mitropolit-primat al României.** (subl. mea).

Bisericile românești ortodoxe în situația de azi sunt patru la număr: în Regat, la noi, în Basarabia și Bucovina, avându-și fiecare organizația sa particulară mult-puțin deosebitoare. Cei mai deosebiți suntem noi, cu constituțiunea noastră singulară „democratică”, ce ne-am făurit-o între împrejurări speciale. Autoritatea cea mai înaltă, deopotrivă în toate aceste Biserici românești sunt șefii ierarhici – mitropoliții – respectiv în Regatul Vechi și la noi sinoadele episcopoești, care încă vor trebui unificate. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din Regat este albia, la care trebuie să grăviteze Sinodul nostru episcopesc, dimpreună cu mitropoliții din Basarabia și Bucovina.

În sânul Sfântului Sinod al Bisericii din Regat va trebui să se fixeze locul de ședere canonică al celorlalți mitropoliți și episcopi, între frații lor de aceeași treap-

¹ Nicolae I. Șerbanescu, „Înființarea Patriarhiei Române”, în Idem, *Opera istorică. Biserica Ortodoxă Română de la primele întocmiri creștine pe pământ românesc, la Patriarhat*. 3. Autocefalie și Patriarhat, volum îngrijit, note și indici de pr. dr. Mihai Ovidiu Cătoi, Editura Basilica, București, 2017, p. 305.

² Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Andreiana, Sibiu, 2014, p. 146-147; Pavel Vesa, *Protopop dr. Gheorghe Ciuhandu (1875-1947), după documente, manuscrise, corespondență*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2011.

³ Antonie Plămădeală, *Românii din Transilvania sub teroarea regimului dualist austro-ungar (1867-1918). După documente, acte și corespondențe rămase de la Elie Miron Cristea*, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1986, p. 227.

⁴ *Biserica și Școala*, Anul 43, Nr. 7, Arad, 10/23 februarie 1919, p. 1.

⇒ tă, dându-se astfel ființă marelui Sinod episcopesc al tuturor românilor ortodocși. Această nouă orânduire involvă și o nouă restaurare a Sfântului Sinod episcopesc, nu numai în partea exterioară a formelor bisericești, ci și în direcția de a face, ca Marele Sinod Episcopesc al viitorului din România Mare, să devină cel mai efectiv organ pentru intensificarea vieții religioase-bisericești la români.

De aceea, spre a se ajunge și mai ușor la realizarea acestei probleme capitale bisericești, neglijată mult în trecut, către scaunele existente, în sânul Sfântului Sinod vor trebui să se adauge altele nouă, care se cade a se ridica pentru episcopii ce mai trebuie înființate în provinciile noi ale Regatului, unde – ca la noi – nu era dată posibilitatea unei organizațiuni bisericești mai desăvârșite. De sine înțeles, factorii chemați ai Bisericii se vor pronunța la vremea sa ori pentru organizația unitară-patriarhală, ori pentru cea unitară-sinodală, între care organizații sunt deosebiri.

Ideea de unificare a Bisericii tuturor românilor ortodocși sub ascultarea mitropolitului de București – ca primat, eventual ca patriarh românesc – și sub un Sinod episcopesc comun, atrage în discuție și unificarea constituției bisericești.

Între Bisericele românești particulare de azi noi suntem cei mai deosebitori în ale organizației bisericești. Biserica din Regat, cele din Basarabia și Bucovina stau pe un punct de mănecare mai apropiat întreolaltă, reprezentând (mult-puțin) principiul de guvernământ bisericesc după vechile orânduri. Noi desigur, și nu fără de oarecare temei, vom avea titlul de a fi susceptibili la unificarea constituției bisericești. Dar o jertfă ni se va impune, de dragul unității, pentru care frații de peste Carpați au jertfit mult, și în sânge și în moral. Orgoliul, de a fi noi Biserica cea mai „democratic” organizată, va trebui să-l jertfim în parte de dragul unității, în care, pe viitor, va rezida o forță mai viguroasă și de un mai efectiv folos pentru întregul neam românesc și pentru Biserica lui. Cât și ce vom jertfi, nu se poate prevedea. Dar va trebui, ca și celelalte Biserici surori să caute a se apropia de principiul reprezentativ și democratic al Statutului nostru organic, întărindu-și o parte din forturi și cu elementul mirenesc.

Câteva gânduri despre lupta cu gândurile (I)

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Pinamica vieții spirituale implică deopotrivă aspirația spre bine și delimitarea de rău, răul fiind echivalent păcatului. Însă păcatul nu trebuie redus la formele lui exterioare. Potrivit lui Ilie Ecdicul, „păcatul sufletului se întinde în trei ramuri: în fapte, în cuvinte și în gânduri”¹, iar „în ziua judecății ne va cere Dumnezeu să dăm socoteală pentru cuvinte, fapte și gânduri”². Așadar, răul atinge și universul nostru interior sau, mai degrabă, în exprimarea lui umană, de acolo începe. Ce sunt însă gândurile, cum pot ajunge ele rele și de ce ne afectează viața?

Gândurile sunt energii sau produse ale minții noastre dar adesea ele sunt și rezultatul unei „contagiuni”. Deși sunt o expresie a propriei minți, ele pot avea o cauză diferită: fie Dumnezeu, ca Minte-Logos (sau îngerul ca emisar al Său), fie demonul, ca minte de dimensiuni cosmice, fie propria noastră fire, în ambivalența ei (prin înclinarea spre virtute sau, dimpotrivă, spre păcat). De cele mai multe ori noi găzduim sau prelucrăm gânduri care vin, sub forma unor energii, din afara sinelui nostru. La început gândul are o înfățișare simplă, conform Sfântului Maxim Mărturisitorul³, dar preluat de cugetare sau rațiunea discursivă, ca registru inferior al structurii minții, el poate deveni complex, fiindu-i asociate imagini, chipuri sau fantasme. În ordinea lumii noastre căzute, această mixtură – pe care Părinții ascetici au definit-o prin termenul „logismos” – are o sorginte demonică, pentru că după cădere „vrăjmașul dispune de puțința de a intra în viața noastră lăuntrică”⁴. Prin urmare, problematica gândurilor are în spiritualitatea răsăriteană o conotație negativă, pentru că mintea omului petrece adesea sub influența puterilor întunericului.

Păcatul omului are o evoluție în trepte, totul plecând de la sugestia demonică. Părinții filocalici au identificat patru etape: „Întâi este momeala [atacul]; al doilea, însoțirea sau amestecarea gândurilor noastre cu ale dracilor vicleni; al treilea, consimțirea [învoirea] minții de a se afla între cele două feluri de gânduri ce se sfătuiesc în chip păcătos; al

patrulea este fapta dinafară, sau păcatul”⁵. „Momeala” sau atacul este gândul simplu ivit în mintea omului. „Momeala nu este păcat”⁶. Însă în funcție de felul cum omul prelucraza acest gând, viața lui urmează un traseu sau altul. Păcatul repetat se transformă într-o obișnuință, devine „firea” căzută a omului, cu consecințe asupra propriei persoane, dar și asupra celorlalți. Firea noastră căzută are propria ei memorie sau inerție, prin automatisme sau tipare de gândire, care ne furnizează un anumit tip de gânduri. După Avva Talasie Libianul, „Trei sunt căile prin care primești gânduri: simțirea [lucrarea simțurilor], amintirea și starea mustului [amestecarea] din trup”⁷. În această logică, posesorul unor adicții, bunăoară, își mărginește orizontul mental la satisfacerea acestora. Mediul în care omul trăiește favorizează frecvența unui anumit fel de gânduri.

Gândurile rele (*logismo*), cu toate conotațiile lor imaginare, devin o armă prin care diavolul îl incomodează pe om, cu precădere pe cei sporiți duhovnicește. Prin experiența lor, Părinții ascetici au depistat opt gânduri ale răutății, în dosul cărora se află un anumit demon: lăcomia pântecelui, desfrânarea, iubirea de argint, mânia, akedia, întristarea, slava deșartă și mândria. Armătura listei e dată de trei *logismo*: lăcomia pântecelui, iubirea de argint și slava deșartă (cu ele Satana ispitindu-L și pe Hristos, ca om, în pustia Quarantaniei), iar la temelia lor stă iubirea de sine (*philautia*) – „pricina tuturor gândurilor pătimase”⁸ și primul dintre gândurile rele.

Prin gândurile rele îi vătămăm pe ceilalți. Fiecare gând are o putere și o energie care se răsfrânge și asupra celor din jur. „Din gândurile noastre izvorăște bine sau rău, pace sau dezbinare în familie”, spune părintele Tadei, și tot el adaugă: „gândurile noastre rele fac rău și tulbură pacea în univers”⁹. În aceeași idee a comuniunii dintre oameni, cuviosul Sofronie scrie: „când gândurile noastre iau o cale negativă... atunci se produc crăpături în zidurile mănăstirii și totul se năruie”¹⁰.

Dar, mai ales, gândurile rele ne dăunează nouă în sfera vieții duhovnicești, pentru că „împiedică venirea harului și lasă pe diavolul să lucreze liber”¹¹ în suflet, îmbolnăvindul – și, deopotrivă, în sfera vieții psihice sau, în subsidiar, fizice. Gândurile, fie bune, fie rele, lasă o amprentă în suflet, receptată în plan emoțional prin parcurgerea unui traseu. „Prima treaptă este gândul. A doua treaptă este prelucrarea gândului. Iar a treia treaptă este sentimentul”¹². În limbajul psihologic, gândurile sunt numite cogniții sau prelucrări informaționale, ele generând răspunsuri subiectiv-emoționale. Psihopatologia e cauzată de cogniții disfuncționale și se manifestă în trei registre: comportamental, fiziologic și cognitiv / afectiv. Identificate și schimbate aceste cogniții difuncționale / iraționale, omul află liniștea și vindecarea¹³. Cum traducem aceste constatări?

Există gânduri care ne obosesc prin sentimentele pe care le generează: frică, furie, plăcere, tristețe etc. Ele pot deveni obsesive, natura acestora fiind, indubitabil, demonică¹⁴. „Greșeala oamenilor de acum este aceasta: ei cred că suferă doar «de pe urma gândurilor», când de fapt suferă și de pe urma dracilor... gândurile potrivnice nu sunt simple gânduri, ci gânduri «obsesive», adică gânduri cu care nu o scoți la capăt și înaintea cărora omul este neputincios, care nu sunt legate prin nicio logică și-i sunt străine și urâte”¹⁵. Mai ales gândurile de hulă i-au înfricoșat pe nevoitori și i-au topit de supărare pe cei sensibili pentru că, fiind găzduite de minte, omul le considera proprii. Cuviosul Sofronie sesizează aceas-

tă stratagemă a demonilor: toate aceste duhuri „pătrund cu nerușinare înlăuntrul nostru și lucrează astfel încât ni se dă impresia că gândurile și simțămintele pe care vrăjmașii ni le aduc ne sunt proprii nouă”¹⁶. Însă temutele gânduri de hulă, și prin faptul că ne produc mahnire, e un semn că nu ne aparțin. Cuviosul Paisie conchide: „aceste blasfemii și păcate sunt toate ale diavolului; nu sunt ale noastre... nu trebuie să ne mahnim și pentru păcatele diavolului”¹⁷.

Și, totuși, gândurile ne pot influența. Există o fină și indefinibilă legătură între trup și suflet, în care gândurile joacă un rol crucial. Ca energie, gândul interacționează cu substanța creierului, prin intermediul unui fenomen de natură electrică. În cele din urmă, printr-un proces neuro-chimic (manifestat prin acțiunea unor neuro-transmițători, hormoni, peptide etc.), el dă naștere unui anumit sentiment. „Sentimentele, emoțiile sunt gândurile întrupare în fiziologia noastră, sunt gândurile «traduse» în substanțe neuro-chimice care generează emoții în simțire”¹⁸. De aceea frica ne produce panică și ne paralizează tot corpul, de aceea furia ne întuneacă vederea, de aceea tristețea ne lasă fără vlagă, de aceea pofta ne crește pulsul etc. Stresul aici se situează. E ceea ce, într-o manieră mai simplă, sugerează și sfântul Maxim Mărturisitorul: demonul lucrează asupra minții omului prin modificarea stării trupului¹⁹. Sentimentul va produce o dorință care la rândul ei va influența voința. În funcție de voință, gândul se reflectă sau nu în faptă. În acest parcurs al gândului, va fi influențată și inima ca sediu al vieții afective. În această logică au sens cuvintele Domnului: „din inimă ies: gânduri rele, ucideri, adultere, desfrânări, furtisaguri, mărturii mincinoase, hule. Acestea sunt care spurcă pe om” (*Mt* 15, 19-20). Dând curs unor dorințe rele, omul săvârșeste păcatul care, repetat, se transformă în patimă. E o dependență emoțională, ce are în fundal acest parcurs al gândului și procesul neuro-chimic asociat.

Cum depistăm natura gândurilor ce ne vizitează? Evagrie propune o introspecție: „descoase în tine însuți gândul aruncat de el [sc. demon], ce fel este și din câte lucruri este alcătuit și care lucru tulbură mai mult mintea”²⁰, dar majoritatea Părinților ne sfătuiesc să evaluăm gândurile și în funcție de sentimentele ivite: arătările sau gândurile bune aduc în suflet bucurie, curaj, bună dispoziție, pace și înnoire interioară, în vreme ce arătările sau gândurile rele provoacă ură, frică, întristare sau dorințe rele, iar cei sporiți sesizează mirosul greu al duhurilor care le insuflă²¹. „Orice gând care năruiește pacea și gândurile care nu ne dau pace, acestea toate de la diavol sunt”²². Sau, cu o regulă simplificată: tot ceea ce neliniștește este de la diavol²³. Și un gând neutru, ivit într-un moment inoportun – de pildă, „mă rog, dar constat că mi-e frig”, „mă rog, dar constat că nu am restituit cartea cuiva” etc. – poate fi o unealtă prin care demonul să-l distragă pe ascet. Un rol cheie joacă aici discernământul, un instrument prin care nevoitorul testează „gustul” unui gând.

De ce ar fi importantă această temă? Pentru că „toată viața duhovnicească se întemeiază pe gând”²⁴, iar creștinul își judecă viața nu atât după numărul faptelor exterioare săvârșite, cât după „calitatea gândurilor care îl vizitează și dispoziția sufletului către acești «vizitatori»”²⁵. Prin urmare, purtăm un război de uzură cu vrăjmașul mântuirii cât petrecem pe pământ („până la ieșirea din trup [omul] nu poate fi ferit de atacul gândului”²⁶). Nu stă în puterea noastră să evităm această luptă, dar stă în puterea noastră să evităm căderea. „Gestionarea gândurilor, războiul cu gândurile, este unul din cele mai grele lucruri pe care este chemat să-l facă omul. Este un război necruțător. Este un război cu noi înșine”²⁷.

De ce ar fi importantă această temă? Pentru că „toată viața duhovnicească se întemeiază pe gând”²⁴, iar creștinul își judecă viața nu atât după numărul faptelor exterioare săvârșite, cât după „calitatea gândurilor care îl vizitează și dispoziția sufletului către acești «vizitatori»”²⁵. Prin urmare, purtăm un război de uzură cu vrăjmașul mântuirii cât petrecem pe pământ („până la ieșirea din trup [omul] nu poate fi ferit de atacul gândului”²⁶). Nu stă în puterea noastră să evităm această luptă, dar stă în puterea noastră să evităm căderea. „Gestionarea gândurilor, războiul cu gândurile, este unul din cele mai grele lucruri pe care este chemat să-l facă omul. Este un război necruțător. Este un război cu noi înșine”²⁷.

¹ Ilie Ecdicul, *Capete morale* 19, în *Filocalia*, vol. IV, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1948, p. 284.

² Talasie Libianul, *Despre dragoste, înfrânare și petrecerea cea după minte* III, 2, în *Filocalia*, vol. IV, ed. cit., p. 19.

³ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste* I, 84, *Filocalia*, vol. II, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, București, 2008, p. 79.

⁴ Arhim. Sofronie, *Cuvântări duhovnicești*, vol. I, trad. Ierom. Rafail (Noica), ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, pp. 272-273.

⁵ Isihie Sinaitul, *Scurt cuvânt de folos sufletului și mântuitor despre trezvie și virtute* I, 46, în *Filocalia*, vol. IV, ed. cit., pp. 53-54.

⁶ Marcu Ascetul, *Răspuns aceloră care se îndoiesc de dumnezeiescul botez*, în *Filocalia*, vol. I, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1947, p. 302.

⁷ Talasie Libianul, *Despre dragoste, înfrânare...* I, 46, în *Filocalia*, vol. IV, ed. cit., p. 6.

⁸ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste* III, 56, în *Filocalia*, vol. II, ed. cit., p. 118.

⁹ Starețul Tadei de la Mănăstirea Vitovnița, *Cum îți sunt gândurile așa îți este și viața*, trad. Petre-Valentin Lică, ed. Predania, București, 2005, pp. 57 și 125.

¹⁰ Arhim. Sofronie, *Cuvântări duhovnicești*, vol. II, trad. Rafail (Noica), ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2008, p. 139.

¹¹ Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești*, vol. III, *Nevoință duhovnicească*, trad. Ieroschim. Ștefan Nuțescu, ed. Evangelismos, București, 2003, p. 19.

¹² Elefterios Eleftheriadis Psiholog M. Sc., *Toate sunt gânduri. Despre o viață fără stres*, trad. Cristian Spătărelu, ed. Egumenița, Galați, 2023, p. 82.

¹³ Daniel David, *Tratat de psihoterapii cognitive și comportamentale*, ed. Polirom, Iași, 2017, pp. 46-53.

¹⁴ Dr. Dmitri Avdeev, *De vorbă cu un psihiatru ortodox*, trad. Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas, ed. Sophia, București, 2006, p. 35.

¹⁵ Episcopul Varnava (Beliaev), citat în Dr. Dmitri Avdeev, *De vorbă cu un psihiatru ortodox*, p. 36.

¹⁶ Arhim. Sofronie, *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, trad. Ierom. Rafail (Noica), ed. Sophia, București, 2005, p. 116.

¹⁷ Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești*, vol. III, p. 34.

¹⁸ Monahia Siluana Vlad, *Cum să ne aflăm odihna de la gânduri*, ed. Doxologia, Iași, 2019, p. 26.

¹⁹ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste* II, 92, în *Filocalia*, vol. II.

²⁰ Evagrie Ponticul, *Capete despre deosebirea patimilor și a gândurilor* 20, în *Filocalia*, vol. I, ed. cit., p. 63.

²¹ Tomáš Špidlík, *Spiritualitatea Răsăritului creștin. I. Manual sistematic*, trad. diac. Ioan I. Ică jr, ed. Deisis, Sibiu, 1997, p. 283.

²² Starețul Tadei de la Mănăstirea Vitovnița, *Cum îți sunt gândurile așa îți este și viața*, p. 55.

²³ Tomáš Špidlík, *Spiritualitatea Răsăritului creștin. I.*, p. 283.

²⁴ Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești*, vol. III, p. 59.

²⁵ Arhim. Sofronie, *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, p. 232.

²⁶ Marcu Ascetul, *Răspuns aceloră care se îndoiesc de dumnezeiescul botez*, în *Filocalia*, vol. I, ed. cit., p. 291.

²⁷ Elefterios Eleftheriadis Psiholog M. Sc., *Toate sunt gânduri*, p. 108.

Sfântul Ierarh Andrei Șaguna în Cluj

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Pe-a lungul rodnicei și strălucitei sale păstoriri a românilor ortodocși din Transilvania începând cu anul 1848, Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna (1808-1873) a vizitat în numeroase rânduri orașul Cluj, prilejuri cu care a vizitat și chiar a slujit în Biserica Ortodoxă Sfânta Treime din oraș, cunoscută și cu denumirea *Biserica din Deal*, de pe actuala stradă Bisericii Ortodoxe nr. 10.

Viața și realizările Sfântului Ierarh Andrei Șaguna

„Mitropolitul Șaguna Andrei (din botez Anastasie), de origine aromână, a fost mitropolit al Ardealului. S-a născut la 20 decembrie 1808 (1 ianuarie 1809 st. n.) în Mișcolț, în Ungaria și a trecut la Domnul la 16/28 iunie 1873 în Sibiu (înmormântat în Rășinari). Studiile gimnaziale la Mișcolț și Pesta (abs. 1826), superioare – de Filosofie și Drept - la Universitatea din Pesta (1826-1829) și de Teologie la Seminarul ortodox din Vârșeț (1829-1832). După terminarea studiilor teologice, a intrat la mănăstirea sârbească Hopovo, unde a fost tuns în monahism, sub numele Andrei (24 octombrie 1833) și hirotonit ierodiacon (februarie 1834); profesor la Seminarul Teologic din Carloviț și secretar al «Consistoriului arhiepiscopar» de acolo (din 1834), ieromonah (29 iunie 1837), protosinghel, «asesor» (consilier) mitropolitan și «administrator» (locuitor) de egumen la mănăstirile Iazac (1838), apoi la Beșenovo (1841); arhimandrit și egumen la mănăstirile Hopovo (1842), apoi la Covil (1845); după 1842 a funcționat un timp ca profesor la secția română a Seminarului Teologic din Vârșeț și «asesor» al Consistoriului de acolo. La 15/27 iunie 1846 numit «vicar general» al Episcopiei Ardealului, cu sediul la Sibiu; la 2 decembrie 1847 ales episcop (recunoscut la 5 februarie 1848, hirotonit la Carloviț la 18/30 aprilie 1848); la 12/24 decembrie 1864 numit arhiepiscop și mitropolit al reînființatei Mitropolii a Ardealului cu reședința în Sibiu.

Ca episcop, a militat pentru restaurarea vechii Mitropolii a Ardealului, prin numeroase memorii înaintate Curții din Viena, patriarhului ortodox sârb și Congresului național-bisericesc sârb din Carloviț, prin sinoadele eparhiale - formate din clerici și mireni - convocate la Sibiu în 1850, 1860 și 1864. După reînființarea Mitropoliei (1864), cu două eparhii sufragane - la Arad și Caransebeș -, a convocat un Congres național-bisericesc al românilor ortodocși din întreaga Mitropolie, la Sibiu (septembrie-octombrie 1868), care a aprobat Statutul Organic al Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania (sanționat de autoritatea de stat la 28 mai 1869), după care s-a condus Biserica Ortodoxă din Transilvania și Banat până în 1925. Principiile fundamentale ale acestui statut – autonomia față de stat și sinodalitatea, adică participarea laicilor (2/3) alături de clerici (1/3) la conducerea treburilor bisericești - au stat la baza Statutului de organizare a întregii Biserici Ortodoxe Române din 1925 și a celui din 1948.

Pe tărâm cultural, a organizat învățământul primar și mediu ortodox românesc din Transilvania, punându-l sub îndrumarea Bisericii; preoții parohi erau directori ai școlii «poporale» din parohia lor, protopopii «inspectori» ai școlilor din «tractul» lor, iar episcopul (sau arhiepiscopul), «inspector suprem» al școlilor din întreaga eparhie, principii înscrise și în Statutul Organic. La sfârșitul păstoririi sale, în Arhiepiscopia Sibiului existau aproximativ 800 de școli «poporale», un gimnaziu cu 8 clase la Brașov (înființat în 1850), o școală reală-comercială (din 1869) la Brașov, un gimnaziu cu 4 clase la Brad (din 1868). La îndemnul lui s-au tipărit peste 25 de manuale școlare, unele în mai multe ediții (de Sava Popovici Barcianu, Ioan Popescu, Zaharia Boiu ș.a.). La Sibiu cursurile de teologie au fost ridicate de la 6 luni la un an (1846), iar în 1853 a înființat un Institut teologic-pedagogic cu două secții: teologică (doi, apoi trei ani de studii) și pedagogică (doi, apoi trei ani de studii), cumpărând câteva case pentru nevoile școlii și internatului, pentru studenții teologi și preoți a tipărit un număr însemnat de manuale didactice, lucrate de el însuși sau de profesorii Institutului; a trimis numeroși tineri la studii de specializare la Universitățile din Austria și Germania, cu burse oferite din fondurile și fundațiile create de el. A avut un rol decisiv la întemeierea și organizarea «Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român» (ASTRA,

fund primul ei președinte (1861-1866); a inițiat ziarul «Telegraful Român» (ianuarie 1853), care apare până azi.

Pe plan politic, a îndeplinit un rol de seamă în perioada 1848-1849: președinte al Adunării Naționale românești de pe Câmpia Libertății de la Blaj din 3 / 15 mai 1848, delegat de Adunare să prezinte revendicările românești împăratului Austriei, la Innsbruck și Viena, apoi Guvernului din Pesta. În anii următori - fie singur, fie cu alți delegați ai românilor - a prezentat în mai multe rânduri memorii către împărat, cu doleanțele națiunii române; după 1860 a fost membru în Senatul imperial din Viena, între 1863-1865 deputat în Dieta Transilvaniei, copreședinte al Conferinței naționale-politice a românilor (1861) și al Congresului național al românilor (1863), ambele la Sibiu; după crearea statului dualist austro-ungar (1867), a fost mentorul direcției «activismului» în viața politică a românilor transilvăneni. Îndrumător și sprijinitor al preoțimii și al credincioșilor, ctitor al bisericii din Gușterița, lângă Sibiu; membru de onoare al Societății Academice Române (1871), președinte de onoare al Societății «Transilvania» din București.

La sfârșitul păstoririi sale, în Arhiepiscopia Sibiului existau aproximativ 800 de școli «poporale», un gimnaziu cu 8 clase la Brașov, o școală reală-comercială la Brașov, un gimnaziu cu 4 clase la Brad. Pentru studenții teologi și preoți a tipărit un număr însemnat de manuale didactice, lucrate de el însuși sau de profesorii Institutului¹.

Sfântul Andrei Șaguna în Biserica clujeană Sfânta Treime

În documentele vremii nu sunt oferite prea multe informații despre toate trecerile sale prin orașul Cluj, în drum spre Viena sau spre nordul Eparhiei sale, sau vizitele pastorale conjuncturale în parohia clujeană Sfânta Treime, unde a fost adesea oaspetele fidelului său ucenic și beneficiar al sprijinului ierarhului încă din vremea studiilor teologice, părintele Vasile Roșescu (1826-1888), preotul bisericii Sfânta Treime din Cluj începând cu anul 1851 (an în care a fost hirotonit de către sfântul mitropolit Andrei, în data de 29 octombrie, și apoi numit preot al bisericii clujene)². Sfântul Andrei a ținut permanent legătura cu părintele Vasile Roșescu de la Cluj, dovadă în acest sens fiind și corespondența dintre cei doi care s-a păstrat³. A rămas totuși consemnată într-o cronică din cel mai vechi ziar românesc din țara noastră, *Telegraful Român* (înființat de către mitropolitul Andrei Șaguna, al cărui prim număr apărea în

3 ian. 1853), o vizită a Sfântului ierarh Andrei la Cluj, prilejuită de mutarea Dietei Transilvaniei, al cărei membru de drept era în calitate de Baron înnobilit de Împăratul de la Viena, de la Sibiu (unde a funcționat timp de doi ani) înapoi la Cluj, în luna septembrie a anului 1865. Astfel, în ziarul menționat este relatat că Mitropolitul Andrei Șaguna a plecat de la Sibiu joi, în data de 4 noiembrie (pe calendar vechi), pentru a participa la reuniunea din 19 noiembrie a Dietei constituționale a Marelui Principat al Transilvaniei de la Cluj⁴.

Așa se face că, în data de 30 noiembrie, la sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei Părintele Mitropolit Andrei încă mai era prezent în oraș și sărbătorit cu fast în Biserica din Deal, după cum este reflectat acest eveniment într-o cronică din *Telegraful Român* nr. 99, semnată cu inițialele I.P.⁵ Este exprimată bucuria și emoția celor care au participat la această sărbătorire a onomasticii Mitropolitului Andrei Șaguna, laudând și preamărind pronia dumnezeiască care l-a trimis pe „Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru Andrei ca mântuitoriu [salvatorul, s.n.] națiunii și religiunii noastre”. Este menționată prezența românilor din tot Tractul Clujului de Jos, a unor Consilieri guberniali, „precum și cea mai mare parte a inteligintiei romane, carea cu ocasiunea dietei se afla în Clusiu...”, cu mai mulți amployați si in fine tinerimea academica si gimnasiala de aici”. Părintele paroh Vasile Roșescu a luat cuvântul la sfârșitul Sfintei Liturghii pentru a-i aduce un omagiu arhipăstorului prezent în mijlocul comunității ortodoxe a Clujului, arătând poporului numeroasele și însemnatele merite ale Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, îndeosebi acela de a fi recâștigat românilor strălucirea Mitropoliei ortodoxe care apusese în urmă cu un secol și jumătate, odată cu apariția Unirii cu Roma și a prigoanei ortodocșilor transilvăneni („aratandu poporului numerosu meritele insemnate ale Escelentiei Sele si cu deosebire acel'a, carele si l'a castigatu Ecelenti'a Sea recastigandu Romaniloru Metropolis, carea a fostu apusu de unu seculu si jumetate”). Față de toți cei prezenți, Sfântul Mitropolit Andrei și-a manifestat dragostea părintească, „pre toti ia primitu Escelenti'a Sea Părintele Arhiepiscopu si Mitropolitu”, iar față de tineri și copiii de gimnaziu prezenți și-a arătat grija pastorală specială, adresându-le un cuvânt de învățătură folositor: „iara tinerimei dandu-i nisce invetiaturi atatu de frumoase si folositore, ineatu acelea ca unu grauntiu bunu la tempulu seu voru produce fruptele cele mai dulci” (p. 397).

Icoana Sfântului Andrei de la Parohia Sfânta Treime din Cluj-Napoca

Întru cinstirea Sfântului Ierarh Andrei Șaguna care a fost prezent și a slujit în Biserica din Deal a Clujului, la inițiativa și prin purtarea de grijă a actualului paroh al parohiei Sfânta Treime din Cluj-Napoca, părintele Cristian Baciu, a fost realizată recent o icoană pe lemn care îl înfățișează pe Sfântul Andrei Șaguna bust, în straie arhieresti și camilafcă pe cap, binecuvântând cu mâna dreaptă, iar în mâna stângă având Biblia, tipărită prin purtarea sa de grijă în vremea păstoririi sale, și cel mai vechi ziar din România, *Telegraful Român*, înființat de el. În partea superioară a icoanei este pictat în centru Mântuitorul Iisus Hristos bust în mandorlă, binecuvântând cu ambele mâini întinse în dreapta și stânga, într-o reprezentare de tip deisis, având-o de-a dreapta Sa pe Maica Domnului, Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, cea mai mare ajutoare și mijlocitoare pentru oameni la Dumnezeu, cu mâinile ridicate spre Fiul său și Dumnezeuul nostru, căruia I se roagă pentru noi, iar la stânga Mântuitorului este înfățișat Sfântul Pahomie de la Gledin (+1724), cu ziua de prăznuire în data de 14 aprilie, având în mâna dreaptă o carte, care indică preocupările sale cărturărești și scrierile pe care le-a lăsat, iar cu mâna stângă arătând, la fel ca Maica Domnului, spre Mântuitorul. Icoana îi mai are reprezentată în registrul de jos, de dimensiuni mai mici, bust, pe sfinții Mucenici nășăudeni Atanasie Todoran, Vasile din Mocod Grigorie din Zagra și Vasile din Telciu, martirizați pentru credința lor ortodoxă în ziua de 12 noiembrie 1763 la Salva.

Toți acești sfinți români transilvăneni pictați pe icoana Sfântului Andrei Șaguna au fost, alături de mitropolitul sibian iubitor al Bisericii din Deal și al Clujului, apărători neînfrițați ai credinței strămoșești și ai propășirii neamului românesc, modele apropiate de noi, clujeni și ardeleni, și pentru a fi mijlocitori ai noștri pe calea mântuirii și desăvârșirii noastre ca Trup tainic al lui Hristos.

⁴ Cf. *Telegraful Român* nr. 88, an XIII, 7/19 noiembrie 1865, p. 1.

⁵ *Telegraful Român* nr. 99, an XIII, 16/20 decembrie 1865, p. 396-397.

Nevoia de miracol

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

Iamenii merg la mănăstiri așa cum au făcut-o mereu pentru liniște, meditație, discuții spirituale atunci când au norocul să găsească câte un duhovnic, frumusețe și nu în ultimul rând istorie. Vin pentru nevoia de normalitate. Cred că mănăstirile sunt ultimele care vor ceda în fața modernității pentru că în această lume care se schimbă, aici poți întâlni o lume care rezistă. Este clar că Biserica Ortodoxă Română prin amplasare, structură, cum suntem noi latini într-o mare de slavi, e prinsă într-un joc geopolitic de mare, mare subtilitate. Spre cinstea ei, până acum a reușit destul de bine să navigheze în apele tulburi ale acestor vremuri. Călugării sunt tradiționali prin definiție. Ei simt totuși că mersul lumii se schimbă, că așezarea ei e pusă la încercare. Deocamdată, totuși mănăstirile sunt un barometru al lumii contemporane dintr-un motiv foarte simplu, pentru că ele sunt și nu sunt în lume. Prin ele se înțelege foarte bine acea simfonie ortodoxă adică raporturile de colaborare dintre biserică și stat care în ortodoxia românească au fost complicate, bizantine, pline de culori, pline de neprevăzut. Pe de altă parte, mănăstirile trebuie să se întrețină. Unele reușesc foarte bine având proprietăți, moaște renumite, duhovnici recunoscuți care atrag vizitatori. Altele au fost nevoite să-și dezvolte sisteme bioecologice punând la dispoziția credincioșilor produse naturiste pentru răceli, pentru reumatisme, pentru te miri ce alte afecțiuni. Trebuie înțeles însă că atât credința cât și biserica nu sunt un spațiu magic.

Magia se referă la pretinsa manipulare a forțelor supranaturale pentru a produce efectele dorite. Întrucât scopul este doar de a le controla într-un mod pragmatic, nu a fost nevoie să se aprofundeze studiul specificului acestor puteri. În gândirea creștină, necunoașterea sursei și lipsa limitelor acestor puteri sunt însă extrem de problematice. În plus, medicina contemporană pare să-și recunoască limitele în fața finitudinii umane.

Miracolul provine dintr-o altă ordine, din ordinea divină, a lui Dumnezeu. Pentru creștini, această putere nu este utilizată conform voinței celui suferind, care trebuie să implore, recunoscând astfel că puterea lui Dumnezeu se răsfrânge doar prin voința Sa divină.

Dacă creștinul nu poate folosi magia, deoarece sursa puterii acesteia este suspectă, el apelează, totuși, la medicină, trăind cu convingerea că ființa creată are deja har, iar linia dintre medicină și miracol este trasată sub suveranitatea lui Dumnezeu: „*El este Cel ce le-a dat oamenilor știința, ca să fie El slăvit în minunile Sale*” (Sir. 38, 6).

În spațiul bisericii se produce comunicarea liberă între om și Dumnezeu. Spre deosebire de mănăstirile catolice unde călugării sunt claustrați, locurile noastre de închinăciune sunt deschise. Călugării și călugărițele ies în curtea mănăstirii, vorbesc cu pelerinii, iar în jurul prânzului sau la cină îi invită la masă. Un monah din zilele noastre, ajuns în anii din urmă schimonah, a zis într-o discuție înregistrată și tipărită apoi: „*Aș vrea să spun însă că Dumnezeu se arată uneori ca având mult umor. Trebuie să aibă, de vreme ce a suferit să mă nasc și eu*”¹. Cuvintele acestea au fost rostite de un vas ales al monahismului nostru – de Părintele Rafail Noica. În ultima frază reprodușă, smerenia se deghizează în autoironie. La o pagină depărtare de pasajul citat există o afirmație memorabilă cu lapidaritate de aforism: „*Ortodoxia este singura realitate a omului... Este în firea omului*”².

Nevoia de precauție

† Benedict

Episcopul Sălajului

In tradiția filocalică răsăriteană mândria este așezată atât la începutul listei patimilor, cât și la capătul ei, înțelegând că aceasta stă la originea lor, dar, deopotrivă, înseamnă și „desăvârșirea” acestora. În acest interval capătă diferite forme de exprimare în funcție de persoană, context, dar și de starea duhovnicească în care acea persoană se află. Mândria poate fi vizibilă sau ascunsă, se arată într-o formă grosieră sau subtilă, se exprimă direct sau pe ocolite. Însă în toate aceste situații, mândria scâlciază relația noastră cu Dumnezeu, cu sinele, dar și cu cel de lângă noi. Realitatea care se generează este una falsă, virtuală, dar și ademenitoare, care distorsionează orice reprezentare corectă a realității care ne înconjoară. Omul smerit vede realitatea așa cum este ea, însă cel mândru și-o imaginează, o construiește subiectiv și, în cele din urmă, o opune adevăratei perspective asupra celor din jur.

În acest cadru exprimat îl luăm din nou pe Sfântul Isaac drept martor cu un principiu de viață, mai întâi în cadrele firești, apoi cu valențe duhovnicești. Acesta îndeamnă: „*Înainte celui mândru și bolnav de pizmă grăiește cu luare-aminte*”. Sunt prezente în acest sfat două patimi mari în tandem - mândria și pizma sau invidia. Prima dintre acestea este cuprinsă în lista celor opt mari patimi, dar este considerată și alături de fiecare dintre celelalte, la început sau la sfârșit. În ce privește invidia, în tradiția răsăriteană, pe linia lui Evagrie este văzută deodată cu slava deșartă, dar în tradiția latină, potrivit viziunii Sfântului Grigorie cel Mare, apare în lista celor șapte păcate capitale, ocupând locul al patrulea în succesiunea lor.

Încercând o tâlcuire a acestui scurt îndemn afirmăm faptul că Sfântul Isaac, dincolo de un comportament firesc, sincer și cuminte, uneori ne învață să fim atenți la anumite lucruri care pot fi evitate printr-un comportament precaut. Omul mândru și invidios cere mereu un tratament atent, prudent, foarte calculat, de vreme ce mecanismul prin care acesta se apropie de cele din jurul său este unul care, prin definiție, deformează, denaturează sau agravează, într-un mod conștient sau inconștient, situația propriu-zisă. De vreme ce capacitatea sa de reprezentare a realității este *ab initio* coruptă, există șanse mari ca, oricum s-ar prezenta lucrurile, acestea să fie lecturate greșit. Este cunoscută în acest sens axioma contemporană asociată Sfântului Cuvios Arsenie de la Prislop - „*În mintea strâmbă și lucrul drept se strâmbă*”.

Mândria are multe fațete. E nevoie să afirmăm lucrul acesta pentru a înțelege mai bine comportamentul la care se referă autorul filocalic. Dintre acestea putem evoca mai întâi neascultarea, înțelegând dificultatea, în acest caz, a unei bune relaționări instituționale sau de altă natură; lăudăroșenia sau confiscarea posibilității de apreciere critică a realității, ba chiar o stare de asfixiere venind dinspre cel care se socotește posesor de calități sau rezultate către partenerii săi de dialog; ipocrizia, ca formă duplicitară de comportament, rezultat al unei inconsecvențe între spațiul lăuntric și cel din afară, din dorința de a avea o imagine rotunjită în fața celor din jur. O astfel de stare denotă foarte multă frică din partea cuiva, de a nu fi descoperit așa cum este, vulnerabil

și cu căderi. Frica mereu este însoțită de agresiune, sub formă de neînțelegeri, ceartă sau încăpățănare, pentru a se impune în fața celorlalți, fără a fi cunoscut în varianta exactă, concretă, din dorința de a nu-și pierde auditoriul. Mai adăugăm la toate aceste forme și dorința exagerată și obsesivă, pe alocuri, de a fi original, nu în fața și pentru celălalt, ci împotriva acestuia sau deasupra lui, din dorința de a fi altfel, traducem superior.

În ce privește invidia, și aceasta are forme concrete și contemporane în care se exprimă, în continuarea mândriei. Față de neascultare, invidia adaugă sentimentul urii, ca sursă pentru comportamentele care urmează; lăudăroșenia se continuă cu clevetirea, bârfa, din dorința de a sublinia un raport de valori diferite, tot timpul înclinând spre propria poziție, pe modelul *eu să cresc prin micșorarea celui lalt*; față de ipocrizie se adaugă calomnia, pe aceeași logică exprimată mai sus, generată de minciună și părere de sine considerate împreună; pe lângă acestea apare și bucuria pentru necazul celui lalt, dar și tristețea pentru binele și succesul lui, cea din urmă vădind o stare de maximă cădere a omului invidios în patima lui.

În cadrul exprimat mai sus, în care riscul de a se crea neînțelegeri din pricina acestui „filtru” reductiv de viziune și comportament, Sfântul Isaac indică nevoia de a fi precaut cu cel care se plasează într-o astfel de „paradigmă”. Pe omul mândru nu îl vei putea îndrepta, și atunci se cere,

pentru o igienă personală, dar, mai ales, de dragul păcii, atenție la modul în care te raportezi față de el. Autorul siriac ne îndeamnă să nu ne grăbim în a exprima lucruri în fața acestuia fără a le gândi mai întâi, de vreme ce există riscul de a fi denaturate, complicate, ba chiar schimbate radical. Și atunci, în această situație, se impune grija de a nu mai adăuga pericole într-un mod necesar, atâta timp cât se pot evita. Putem traduce îndem-

nul său astfel: „Fii elegant în cele pe care le spui și ferește-te de exprimări echivoce care pot fi interpretate!”. Mai departe, Sfântul Isaac îndeamnă și la a comunica lucruri pozitive, favorabile, despre cel mândru și invidios, chiar într-o formă exagerată, pentru a crea o stare de mulțumire în inima lui și, în felul acesta, a avea pace cu el. Socotesc că acest ultim sfat nu se desfășoară la un nivel înalt duhovnicesc, ci la unul omenesc obișnuit, dar de care avem nevoie pentru a putea construi bine, mai departe. Nu se susține prin această înțelegere un comportament duplicitar, ci, pe de-o parte, se indică nevoia de a-l vedea pe celălalt mai mult, așa cum îl vede Dumnezeu, în varianta devenirii sale, dar, pe de altă parte, și pentru a menține calmul și o atmosferă pașnică, în cazul unei relaționări complicate cu o persoană conflictuală din pricina stării pătimașe de care suferă.

Personajul la care se referă Sfântul Isaac este considerat în categoria celor care suferă de o boală, de vreme ce patimile, în tradiția filocalică răsăriteană, sunt văzute ca boli, iar eliberarea din ele se face prin intermediul unor „terapii”. În plus, autorul siriac vorbește de forme cronice în care aceste boli se manifestă. De aici și dificultatea de vindecare și, în consecință, nevoia de precauție din partea celor din jur. Așadar, este extrem de important să observăm cine este interlocutorul nostru și să ne comportăm în consecință - cu cel mândru și bolnav de invidie se cere a vorbi cu atenție. Un îndemn la zi, un apel la un comportament înțelept, un ingredient necesar unei mai bune comunicări.

¹ Celălalt Noica, Mărturie ale monahului Rafail Noica însoțite de câteva cuvinte de folos ale Părintelui Symeon, ediție îngrijită de Pr. Eugen Drăgoi și Pr. Ninel Țugui, ed. III, București, 2002

² Ibidem, p. 45

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertzienne”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Iunie 2025

1 iunie

Oficiază slujba de sfințire a bisericii din localitatea Macău, filie a parohiei Gârbău, protopopiatul Huedin. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii din Macău, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon pe tânărul Paul Vasile Mucichescu. Părintelui paroh Ioan Bodea îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici, iar doamnei preotese Aurica Bodea îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni. „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” o acordă domnului Sorin Gelu Lehene, primarul comunei Aghireșu și domnului Gheorghe Lucian Broaina, primarul comunei Gârbău.

Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză. Hirotesește într-un duhovnic pe PC Pr. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

2 iunie

În curtea Colegiului „Mitropolit Nicolae Colan”, participă la festivitatea de absolvire a promoției 2024/2025. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

3 iunie

În Biserica „Sfântul Dumitru” din Florești, protopopiatul Cluj (parohi: Pr. Marcel Dumitru Andreica, Pr. Daniel Pașca, Pr. Cristian Gelu Perșa și Pr. Dan-Marius Matei), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Iustin Zian, fiul arhidiaconului Dacian Marcel Andreica. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la Evenimentul „Excelența în Teologie – Laudație pentru profesorii emeriți Stelian Tofană și Vasile Stanciu. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Celor doi profesori le conferă distincția onorifică „Profesor Emerit Ecclesiasticus”.

4 iunie

În preajma Zilei Internaționale a Copilului, în sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, participă la Manifestarea „Micii prieteni ai Muzeului Mitropoliei”. Rostește un cuvânt duhovnicesc și împarte daruri copiilor participanți. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

5 iunie

În capela Seminarului Teologic (slujitor: Arhim. Samuel Cristea), oficiază slujba de Te-Deum cu prilejul împlinirii a 40

ani de la absolvirea Promoției 1985. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Arhid. Petru Buta de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

În curtea Diviziei IV Infanterie „Gemina” din Cluj-Napoca, participă la ceremonialul religios și militar organizat cu prilejul trecerii în rezervă a părintelui capelan Nicolae Călugăr. Rostește o rugăciune de mulțumire pentru binefacerile revărsate de la Dumnezeu și un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Participă la momentul solemn al inaugurării noului sediu al Centrului de servicii comunitare „Sfânta Ana” din Dej. Săvârșește slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a clădirii. Rostește un cuvânt de învățătură. Părintelui protopop Ioan Bufta, președintele filialei Dej a Asociației „Filantropia Ortodoxă”, îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru clerici. Hirotesește într-un iconom stavrofor pe părintele Costinel Șoaită, directorul centrului. Acordă distincția „Crucea Transilvană” domnului Nicolae Ioan Chețe. Doamnei Paula Cristina Nicoară, inspector social în cadrul AJPIS Cluj, îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru mireni, iar Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Nășăudeni” îl conferă doamnei Claudia Maria Haraguș. Doamnei Ana Viorica Cășvean îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, iar doamnei Zamfira Dragoș îi acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat Slujba Vecerniei plecării geunchilor în ziua Praznicului Cincizecimii, pe esplanada din fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, duminică, 8 iunie 2025.

6 iunie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, în sesiunea de restanțe, îi examinează pe studenții din anul IV.

În Sala Polivalentă „BT Arena” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de absolvire a promoției 2025 de la Universitatea Tehnică. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

7 iunie

Face o vizită la Centrul Social „Acoperământul Maicii Domnului” din cartierul clujean Iris (coordonator: Pr. Mihai Valentin Racolța). Se întâlnește cu beneficiarii. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

În sala de festivități a Pensiuinii „Clasic” din Gherla, participă la recepția oferită în cinstea verișoarei Mărioara Buzan. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Pe stadionul „Cluj Arena”, în debutul meciului de fotbal caritabil între selecționatele Old boys (peste 55 ani) ale Naționalei României și Universității Cluj, rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

8 Iunie (Pogorârea Duhului Sfânt)

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Manic, protopopiatul Beclean, pe diaconul Paul Vasile Mucichescu. Hirotesește într-un iconom stavrofor pe părintele Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Îi premiază pe elevii laureați la concursurile pe teme religioase desfășurate în județul Cluj în anul școlar 2024 – 2025. Rostește un cuvânt de felicitare.

Îi primește la reședință pe membrii Coralei Facultății de Teologie „Augustana” din Neuendettelsau, Germania. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, la ceas de seară, slujește Vecernia plecării genunchilor și rostește un cuvânt de învățătură.

Conduce tradiționala Procesiune de Rusalii pe străzile din centrul municipiului Cluj-Napoca. La final, în fața catedralei, oficiază slujba de sfințire a spicelor de grâu și rostește un cuvânt duhovnicesc.

9 Iunie (Sfânta Treime)

În municipiul Alba-Iulia, se întâlnește cu Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii.

Împreună cu Părintele Episcop Visarion, oficiază slujba de resfințire a Bisericii „Sfânta Treime” – Maieri I din Alba-Iulia. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica parohiei Maieri I din Alba-Iulia, slujește Sfânta

Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Părintelui paroh Nicolae Topârcean îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici, iar părintelui Niculiță Pascu, fost protopop, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru mireni îl conferă domnului Ion Dumitrel, Președintele Consiliului Județean Alba. Este însoțit de PC Pr. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

10 iunie

În parohia Mărișel, protopopiatul Bistrița, săvârșește slujba de Sfințire a apei, cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare și cea de sfințire a unui nou clopot. Rostește un cuvânt de învățătură. Părintelui paroh Aurelian Poștean îi conferă Ordinul

„Mihai Vodă” pentru clerici. Domnului primar Horea Călin Petruț, doamnei Dana Oancea și domnului Andrei Cămpan le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnului Iuliu Ognean și domnului Florean Barteș le conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Nășăudeni”. Ordinul „Mihai Vodă” îl conferă domnului Radu Emil Constantin, iar domnilor Adrian Octavian Sbârci și Eusebiu Marius Șalgău le acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”.

11 iunie (Sfântul Apostol Bartolomeu)

Cu prilejul hramului de vară al bisericii de pe strada Plopilor din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Gavril Vârva și Pr. Cristian Timar), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În localitatea Apahida, la ceas de seară, oficiază slujba de binecuvântare a reședinței familiei părintelui Liviu Vidican Mancî, directorul Colegiului Ortodox „Mitropolit Nicolae Colan”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

12 iunie

Îi primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmăului, pe

Preasfințitul Părinte Benedict, Episcopul Sălajului și pe Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscopul vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului.

În sala de ședințe a Mănăstirii „Sfânta Cuvioasă Elisabeta” din cartierul clujean Becaș, prezidează ședința de lucru a Sinodului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

13 iunie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Piața Unirii din Cluj-Napoca, asistă la deschiderea oficială a Festivalului Internațional de Film „Transilvania”. Este însoțit de PC Pr. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

14 iunie

În parohia Sâmbieni, protopopiatul Gherla, oficiază slujba de Sfințire a apei, cea de binecuvântare a noului Monument al eroilor, cea de sfințire a unei icoane a Maicii Domnului și Paras-tasul pentru eroi. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește într-un iconom pe părintele paroh Sergiu Cozmin Păcurar. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Petrică Nemeș.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

15 iunie

Oficiază slujba de resfințire a Bisericii „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din cartierul Fabrici al Municipiului Turda. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea Bisericii „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din Turda fabrici, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon pe tânărul Crăciun Ioan Lăcătuș. Hirotesește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Marin Trandafir Roz. Acor-dă distincția „Crucea Transilvană” domnului Sorin-Dan Onițiu.

Doamnei preotese Danica-Elena Chiș-Roz îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar domnului Radu Gherman îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Ordinul „Mihai Vodă” îl conferă domnului Petru-Mihai Suciu, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă domnului Cătălin-Florin Ștef și domnului Nicolae Ciorte. „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de câpătai a creștinului” o acordă doamnei Lia Arkos. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

16 iunie

În biserica Parohiei Gilău I, protopopiatul Cluj (paroh: Pr. Sebastian Ștefan Popa), oficiază slujba înmormântării adormitei într-un Domn, preoteasa Rozalia Todea. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În biroul mitropolitan, prezidează ședința comisiei ce se ocupă de translarea bisericii vechi de zid a Mănăstirii Nicula.

17 iunie

Cu prilejul încheierii anului universitar 2024 – 2025, în capela Facultății de Teologie (slujitor: Pr. Grigore Foltș), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, participă la cursul festiv al Promoției 2025 de la Facultatea de Teologie. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

18 iunie

În capela din incinta Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj (capelan: Pr. Radu Procopie Cotuțiu), cu prilejul întâlnirii anuale a preoților militari din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, regiunea Transilvania, oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

19 iunie

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la susținerea examenului pentru obținerea titlului de Conferențiar Universitar de către părintele Liviu Vidican Mancu, directorul Seminarului Teologic Ortodox. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Sinagoga Neologă „Templul deportaților” de pe strada Horea din Cluj-Napoca, participă la momentul organizat cu prilejul împlinirii a 81 ani de la deportarea evreilor din județul Cluj în lagărul de concentrare de la Auschwitz. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La Grand Hotel „Italia” din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Cezarul, Dumnezeu, Iubirea”, al domnului Alin Tișe, președintele Consiliului Județean Cluj. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

22 iunie

Oficiază slujba de resfințire a bisericii din Bața, protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe altarul de vară din incinta bisericii din Bața, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama Centrului social „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” de la Cojocna, pe diaconul Crăciun Ioan Lăcătuș. Hirotesește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Ionel Daniel Olari și pe fostul paroh Mihăilă Moldovan. Acordă distincția „Crucea Transilvană” domnului chestor Ioan Buda. Domnului Ionel Ropan, primarul comunei Petru Rareș, îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă doamnei Conf. Univ. Dr. Clăudia Trif și familiei Alexandru și Oana Huzum. Acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de câpătai a creștinului” domnului episcop Teofil Borbel. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

23 iunie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

24 Iunie (Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul)

Cu prilejul hramului de vară, în biserica Mănăstirii „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În grădina de vară a filialei Cluj a Academiei Române, participă la momentul festiv de omagiere a folcloristului și etnologului Ion Taloș, la împlinirea a 91 ani de viață, prilej cu care s-a dezbătut volumul „Ion Taloș și romanitatea orientală. Cu mărturisiri biografice ale lui Ion Taloș” semnat de Mircea Popa. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

25 iunie

În Sala Polivalentă „BT Arena” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de absolvire a promoției 2025 de la Facultatea de Drept din Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, realizează un interviu dedicat Sfântului Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj, pentru emisiunea „Universul Credenței” de la Televiziunea Română.

26 iunie

Cu prilejul Zilei Drapelului Național, în Catedrala Mitropolitană, oficiază slujba de sfințire a Tricolorului și rostește un cuvânt duhovnicesc. În Piața „Avram Iancu” din fața catedralei participă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej. Binecuvintează momentul înălțării Drapelului tricolor pe catarg. Este însoțit de PC Pr. Radu Procopie Cotuțiu, capelanul Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj.

Îl primește la reședință pe PCuv. Ierom Rafail Noica, de la Schitul „Sfinții Părinți Atoniți Siluan și Sofronie” de la Lăzești, județul Alba.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat Sfânta Liturghie cu prilejul resfințirii bisericii parohiei Bața. Protopopiatul Beclean, 22 iunie, 2025.

Face o vizită pe șantierul noii biserici a Mănăstirii „Sfânta Cuvioasă Elisabeta” din cartierul clujean Becaș. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

20 iunie

În curtea Centrului Eparhial, participă la festivitatea de încheiere a anului școlar 2024 – 2025 de la Colegiul Ortodox „Mitropolit Nicolae Colan”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala „Reduta” a Muzeului Etnografic al Transilvaniei, participă la Gala 204 „Medicină, artă, cultură” în cadrul căreia domnul Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române, susține Prelegerea „Reforma protestantă și românii – la cinci secole de la începutul ei”. Este însoțit de PC Pr. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

21 iunie

În capela mortuară din Iara, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Vasile Arion), oficiază slujba înmormântării adormitului într-un Domn Petru, tatăl părintelui Vasile Ilea, de la parohia Copăceni. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

La secția în aer liber a Muzeului Etnografic al Transilvaniei, asistă la Recitalul de vară susținut de Ansamblul de Muzică Tradițională Românească „Icoane”, condus de maestrul Ioan Bocșa, având în program folclor muzical din zona Maramureș.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei Baron de Șaguna” a lui Nicolae Popea, ediție îngrijită de Mircea Gheorghe Abrudan și Casian Rușeț. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

27 iunie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile „Sfinții Apostoli Petru, Pavel și Andrei” din Bistrița, Șieu Măgheruș (protopopiatul Bistrița) și Sărata (protopopiatul Dej).

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește o cateheză.

28 iunie

Pe altarul de vară al mănăstirii de la Vad, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Răzvan Flavius Pantovici. Hirotesesește întru protosinghel pe ieromonahul Arsenie Oșovei. Este însoțit de domnul academician Marius Porumb.

Oficiază slujba de Sfințire a apei, cea de sfințire a unui clopot și cea de binecuvântare a amplerelor lucrări efectuate la casa Parohiei „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Grigorescu. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesesește întru iconom pe părintele paroh Ion-Cristian Beldiman. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni” domnului Alexandru Tămășan, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă doamnei Adriana Slavcovici.

În sala de festivități a Hotelului „Issa resort” din Turda, participă la evenimentul de excepție dedicat dialogului strategic la cel mai înalt nivel și interacțiunii sociale rafinate. Rostește un cuvânt de binecuvântare. În deschidere, asistă la impresionantul spectacol ecvestru organizat în cinstea participanților. Este însoțit de PC Pr. Dănuț Goga de la Biserica „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști.

29 Iunie (Sfinții Apostoli Petru și Pavel)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Parva, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Sărata, protopopiatul Dej, pe diaconul Răzvan Flavius Pantovici. Hirotesesește întru arhimandrit pe părintele stareț, protosinghelul Chiril Zăgrean. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

30 iunie

Face o vizită pe șantierul de pictare în tehnica mozaic din Catedrala Mitropolitană.

La Reședința Patriarhală din București, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Ședința de lucru a Sfântului Sinod.

O foarte mare atenție acordată sfintelor femei și sfinților athoniți de neam român

iul. 1, 2025

fântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-a întrunit în ședință de lucru în dimineața zilei de marți, 1 iulie 2025, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul” a Palatului Patriarhiei. Reuniunea ierarhilor Bisericii noastre s-a desfășurat sub președinția Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României. La ședință a participat și Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Lucrările Sfântului Sinod au fost precedate, după rânduiala tradițională, de slujba de Te Deum săvârșită în Sala „Europa Christiana” a Palatului Patriarhiei de Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, în prezența membrilor Sfântului Sinod.

În continuare, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul”, Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal și secretarul Sfântului Sinod, a dat citire apelului nominal. Constatând prezența statutară a membrilor Sfântului Sinod, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a declarat deschisă ședința de lucru, menționând totodată programul, principalele puncte aflate pe ordinea de zi, componența comisiilor sinodale și repartizarea lucrărilor înscrise în vederea aprobării de către plen.

„Pe ordinea de zi se regăsesc probleme curente, dar și ceva cu totul special: în ședința de lucru a acestui Sfânt Sinod este trecută și aprobarea canonizării a 16 femei sfinte din neamul nostru care au fost mai întâi propuse de eparhii, iar aceste propuneri au fost apoi discutate în sinoadele mitropolitane. Am solicitat să se realizeze mai intens și mai devreme pregătirile necesare, anume elaborarea argumentelor de canonizare, a sinaxarului, troparului, condacului, precum și a schiței chipului fiecăreia din aceste sfinte femei. În mare măsură, mitropoliile care au responsabilitatea de a pregăti aceste materiale le-au pregătit, le-au trimis Patriarhiei, iar în ceea ce privește numărul lor, deși la început au fost 15, am ajuns tot la numărul de 16 persoane. La toate aceste 16 propuneri avem cel puțin sinaxarul, troparul și condacul, urmând ca în perioada următoare, până la următoarea ședință de lucru a Sfântului Sinod, să se elaboreze textele liturgice pentru Vecernie, Litie, Utrenie și Liturghie, precum și acatistele respectivelor femei sfinte. Este necesar acest lucru deoarece, până la sfârșitul anului, textele respective trebuie din nou diortosite la Departamentul Carte de cult înainte de publicare, pentru că publicarea lor trebuie făcută la sfârșitul anului 2025 sau începutul anului 2026, urmând ca în primăvara lui 2026 să avem o ședință specială a Sfântului Sinod pentru proclamarea generală a canonizării sfintelor femei din lista respectivă și existând până atunci posibilitatea de a picta icoanele lor în tradiția bizantină, proprie Ortodoxiei. Experiența din acest an a proclamării generale arată că se bucură credincioșii

atunci când, deodată cu proclamarea canonizării acestor noi sfinți, se oferă și textele publicate cu slujbele lor și, mai ales, acatistul fiecărui sfânt”, a afirmat Preafericirea Sa în debutul cuvântului introductiv.

În continuare, Patriarhul României a detaliat specificul Anului omagial și comemorativ 2026 și a descris icoana acestui an, aflată în prezent în pregătire:

„Este foarte important ca, prin textele liturgice, să scoatem în evidență vrednicia acestor femei de neam român. Vrednicia lor este necesar a fi subliniată mai ales în cadrul *Anului omagial al pastorației familiei creștine și Anului comemorativ al sfintelor femei* din calendar, mironosițe, mucenice, monahii, soții și mame. Anul viitor, accentul cade pe importanța familiei creștine iubitoare de sfințenie. Într-o vreme în care avem tot felul de ideologii confuze și bizare, trebuie să afirmăm sfințenia familiei și să arătăm cât de importante sunt mărturiile din Biserica Ortodoxă universală, dar și din Biserica Ortodoxă Română. În acest sens, a fost dată în lucru icoana anului viitor, cea a sfinților și sfintelor din familia Sfântului Vasile cel Mare. Opt membri ai acestei familii sunt trecuți în calendar. Această icoană circulă de mai mult timp în tradiția Bisericii grecești, iar noi am ales-o pe cea mai potrivită și am dat-o în lucru pentru a avea forma unei icoane ușor de produs. Această familie a Sfântului Vasile cel Mare este una în care sunt cinstiți părinții, fiii și fiicele, dar și bunica acestora. Totodată, s-au trimis spre aprobare troparul și condacul acestei familii sfinte”.

De asemenea, Preafericirea Sa a subliniat și inițiativa de a institui o zi de pomenire a sfinților nevoitori de la Muntele Athos printre care se află și numeroși români, atât monahi, cât și ierarhi: „Anul acesta, am avut ca icoană oficială Soborul Sfinților Români. Mai avem de aprobat și prăznuirea Duminicii Sfinților Aghioriți sau Athoniți, a treia Duminică după Rusalii. Deja avem aici icoana sfinților athoniți sau aghioriți,

între care se află și unii sfinți români. Sfinții români aghioriți nu sunt doar cei care vor fi proclamați în luna iulie de Patriarhia Ecumenică, ci și ierarhii români care au stat o vreme, înainte sau după hirotonie, la Muntele Athos. Printre aceștia se numără Sfântul Iosif cel Nou de la Partos, Sfântul Grigorie Dascalul, Sfântul Calinic de la Cernica, precum și alți ierarhi și sfinți noi canonizați, pre-

cum Arsenie de la Prislop și Serafim cel Răbdător de la Sâmbăta de Sus. În sinaxarul de trei pagini al acestei sărbători sunt menționați acești români care au fost și ei viețuitori, pentru o vreme, printre monahii Sfântului Munte Athos. Există în agenda noastră o foarte mare atenție acordată în anul 2026 sfintelor femei de neam român, dar și soborului sfinților aghioriți sau athoniți”.

În continuare, au fost suspendate lucrările în plen, ierarhii membri ai Sfântului Sinod retrăgându-se în sălile stabilite pentru lucrările pe comisii: Comisia pastorală, monahală și socială în Salonul „Sfântul Ioan Casian”; Comisia teologică, liturgică și didactică în Salonul „Sfântul Niceta de Remesiana”; Comisia canonică, juridică și pentru disciplină în Salonul „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare”, iar Comisia pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase în Salonul „Sfânta Cuvioasă Parascheva”.

După finalizarea activității comisiilor, au fost reluate lucrările în plen, raportorii fiecărei comisii sinodale dând citire referatelor elaborate.

(Sursa: <https://www.mitropolia-clujului.ro/sedinta-de-lucru-a-sfantului-sinod-o-foarte-mare-atentie-acordata-sfintelor-femei-si-sfintilor-athoniti-de-neam-roman-1-iulie-20/>)

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Pârvu, Pr. prof. univ. Stelian Tofană,
Pr. Eugen Adrian Truța.

În căutarea unui sens...

Andreea Gînga

Ce este viața?
inexorabilă efemeritate
inerent legată de moarte,
o dună de nisip neînsemnată
ce se vede de vânt spulberată,
un refren abia murmurat
pe care inima l-a uitat,
o picătură de rouă pe o floare
ce dispare prin evaporare,
un fir fin și subțire
tăiat de necruțătoarele Moire;

O dimensiune ontologică lipsită de scop
pentru cei care nu cred în Dumnezeu deloc;
Un drum al suferinței
asumat de slujitorii credinței;
un moment delimitat din veșnicie
în care Dumnezeu restabilește cu omul
legătura de iubire,
o călătorie a cărei ultimă oprire
este stația spre nemurire.

Perspectivile escatologice
oferă vieții scopuri spirituale logice
legate de o împlinire ulterioară;
cele nihiliste afundă individul
într-o covârșitoare angoasă existențială.

Credința în Dumnezeu ne descoperă
valoarea vieții terestre pentru mântuire:
trăim pentru a învăța cum să fim IUBIRE.

Drumul spre Nicula

Daria-Maria Calugăru

Drumul spre mănăstiri reprezintă un drum spre noi înșine. Cu cât suntem mai dornici să mergem în pelerinaje, să ne sacrificăm puterile noastre și să ne apropiem de sfintele porți ale Cerului, cu atât suntem mai deschiși să iubim. Această iubire capătă o și mai mare profunzime atunci când este însoțită de cunoaștere. Descoperind mai multe informații, ne este mai ușor să apreciem locașurile de cult de pe teritoriul României și să înțelegem istoria vetrelor monahale, a neamului și a Bisericii noastre.

La numai 12 km de Rezervația Naturală Lacul Știucilor, în apropierea municipiului Gherla, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului poartă grija administrativă și spirituală a Mănăstirii Nicula. De asemenea, pe 15 august la Adormirea Maicii Domnului pelerini din toată țara se adună în această zonă. Ori

de câte ori vin credincioșii, în mod deosebit se închină la Icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni. Totuși, cunoscut este faptul că biserica veche din incintă atrage numeroși pelerini, care înconjoară așezământul în genunchi de 7 ori, rostind *Tatăl nostru* și *Născătoare de Dumnezeu*.

Conform tradiției, atât satul, cât și Mănăstirea Nicula și-au împrumutat numele după pustnicul Nicolae, o prezență remarcabilă în zonă. Începând cu anul 1552, se atestă documentar existența unei sihăstirii cu bisericuță de lemn la Nicula. Aceasta a fost înlocuită cu o bisericuță strămutată din satul Țop în urma unui incendiu în care locașul de cult a ars în întregime. Între anii 1875-1879 s-a clădit de către Mihai și Ioan Ivașcu o biserică de piatră și cărămidă cu hramul „Sfântul Ioan Botezătorul” (biserica veche) sau „Adormirea Maicii Domnului” (a treia biserică ridicată care dominează întregul ansamblu). Unicat în țară este execuția iconostasului, lucrat de Samuil Keresteșiu. Acesta are forma unui soare, lucrat din lemn de tei aurit, din centrul crucii pornind numeroase raze întrerupte de medalioane în care sunt reprezentați iconografic cei 12 apostoli. În interiorul mănăstirii se află neprețuita Icoana Maicii Domnului cu Pruncul, care a lăcrimat 26 de zile, întâmplare care a determinat pelerinajele de amploare în spațiul românesc.

În secolul al XVIII-lea, aici a funcționat o cunoscută școală de meșteri iconari, pictori pe sticlă și gravori. Muzeul mănăstirii deține un patrimoniu valoros de icoane, reprezentativ pentru arta iconografică din nordul Transilvaniei.

Dincolo de aceste comori artistice, experiența mea personală cu acest locaș mi-a fost narată înainte să-i fi trecut pragul. Cunoșteam mănăstirea fără să o fi văzut vreodată prin filtrul poveștilor auzite de la cei dragi: cum în tinerețea lor, an de an, la hramul mănăstirii mergeau în pelerinaj pornind din Târgu Lăpuș, alături de alți oameni credincioși; cum unele persoane mai evlavioase mergeau în genunchi și în coate. Știam că bucuria era împărtășită de toți peste tot locul. Era o fericire aparte, specifică acestui pelerinaj.

Pornind de la frânturile de poveste și entuziasmul cunoșcutilor, am ajuns și eu la Nicula. Primul lucru ușor de observat a fost liniștea și pacea zonei, care mi-a acaparat toată atenția. Intrând în mănăstire, am fost înconjurată de grandoarea cu care este pictat interiorul, oferindu-mi prilejul de a mă minuna de toate lucrurile lui Dumnezeu. Iar, când am ajuns la Icoana Maicii Domnului am simțit căldura Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Ieșirea, cu prilejul colindării părintelui Iustin, actualul stareț al mănăstirii, a fost o împrejurare cu totul deosebită și minunată. Însă, aceasta nu a fost o simplă întâlnire de moment. M-am întors câteva zile mai târziu pentru a-mi petrece trecerea dintre ani, bucurându-mă împreună cu voluntarii ASCOR. Începeam zilele cu slujbele obișnuite, făceam ascultare — momentul cel mai împlinitor al zilei — la trapeză, la vase, la răvașe și nu numai. Desigur, în timpul liber povesteam pe îndelete și ne jucam, având diverse activități: de cunoaștere și socializare, vizionarea filmului „Vindecarea fricii – Sfântul Luca al Crimei”, plimbarea la Stufărișurile de la Sic și multe altele. Decizia de a-mi petrece Revelionul la mănăstire a fost înțeleaptă și așa mi-am început anul în cel mai bun mod posibil.

La câteva luni după acea primă apropiere de așezământ, m-am reîntors cu ocazia bine-cunoscutului Pelerinaj al Tinerilor la Nicula, organizat anual în a cincea săptămână a postului mare. Inițial, credeam că toți pelerinii vor pleca din Cluj-Napoca, așa că de la început m-am înscris la plecarea pe jos în pelerinaj din oraș. În

total am făcut 42 de kilometri, de la șase dimineața până la șase seara. După o rugăciune de călătorie, am pornit pe marginea drumului până la Apahida, de unde am părăsit drumul principal în favoarea peisajului pitoresc. Oamenii de pe ulițe ne salutau cu multă căldură și mereu ne încurajau și ne rugau să-i pomenim în rugăciunile noastre. Bisericițele de pe drum ne-au oferit locuri binecuvântate pentru odihnă și rugăciune. De la Bonțida încolo, am ales poteca în locul drumului, urcând și coborând dealurile înflorite. Gândul la oboseală a fost repede înlocuit de uluirea frumuseții împrejurimilor. Covorul solului era grandoarea verdeții specifică primăverii, printre care se zărea *Adonis vernalis*, sub denumirea populară de *Ruscuța de primăvară*. Planta cu flori solitare galben-aurii, cu multe petale dispuse radial și frunze fine este în România o specie protejată, care s-a ivit de-a lungul cărării o vreme îndelungată. Între timp, spre finalul traseului și respectiv în apropierea ultimului urcuș, ne-am întâlnit cu pelerinii care au călătorit cu bicicleta, aceștia motivându-ne să continuăm drumul și să nu renunțăm. De fiecare dată când epuizarea atingea limitele suportabilului, înălțam o rugăciune către Născătoarea de Dumnezeu și pe loc toată oboseala dispărea. Ajunși la mănăstire, nu ne-a mai rămas decât să mulțumim Preasfintei Fecioarei Maria pentru grija ei față de noi, acoperindu-ne mereu cu bunătate.

Astfel, aceste experiențe mi-au întărit convingerea că drumul spre mănăstiri este o reîntoarcere la esența credinței și a iubirii. Fiecare pas făcut în rugăciune și în cântări duhovnicești, fiecare moment petrecut în prezența icoanelor aduce cu sine o împăcare interioară și o pace greu de descris în cuvinte. Mănăstirea Nicula, cu toată istoria și frumusețea ei, rămâne un loc în care pelerinii regăsesc mereu sentimentul de acasă.

De ce ne înfricoșează Sfântul Ioan Botezătorul?

Maria-Magdalena Goia

Despre Sfântul Prooroc Ioan, Înaintemergătorul Domnului, știm că e *Glasul celui ce strigă în pustie* (Matei 3: 3), că L-a botezat în apa Iordanului pe Domnul Hristos, cunoaștem că a propovăduit pocăința și a muștrat păcatele. Pentru unii dintre noi, diverse producții cinematografice, luate ca atare, ne lasă în minte o perspectivă distorsionată asupra Botezătorului, pe care îl schițează repede din câteva gesturi mănioase și un strigăt iritant, dincolo de care ne e greu să trecem.

Zămislit în pântecul sterp al maicii sale, dar apoi devenit roditor, ascet în întreaga sa viață pământească, Sfântul Ioan Botezătorul continuă un fel de asceză și acum, la aproape 2000 de ani de la mutarea sa la Domnul. Deși este atât de aproape de Mântuitorul Hristos, stând chiar de-a stânga Lui și cu mâinile întinse spre El în rugăciune, mijlocind pentru întreaga lume (așa cum ni-l înfățișează icoana Deisis), Proorocul Înaintemergător este adesea privit superficial sau chiar greșit de către noi și nu cu ușurință primit în cugetele și în inimile noastre.

Orice înger e înfricoșător

Înfățișat în iconografia ortodoxă uneori cu aripi de înger, numit „Îngerul Domnului”, Sfântul Ioan Botezătorul inspiră o anume teamă, făcând cugetul să se formuleze ca într-un vers al lui Rainer Maria Rilke: „orice înger e înfricoșător” (Rainer Maria Rilke, *Elegia a doua*, în *Elegiile duineze*, traducere și note George Popa, Editura Polirom, 2000, cf. www.poezie.ro). Totuși, a ne opri la acest prim imbold, care nu include neapărat și starea de evlavie, ne este spre pagubă. Căutând chipul Proorocului Ioan, avem prilejul să descoperim ce presupune apropierea de Dumnezeu și să vedem cum ne putem folosi de lucrarea Înaintemergătorului în viața noastră.

Ceea ce se distinge ca o evidență, atât din icoanele Sfântului Ioan Botezătorul, cât și din ceea ce s-a păstrat în Sfințele Evanghelii și în Tradiție despre traiul său pe pământ, este desprinderea Înaintemergătorului de toate cele ale lumii, pe cât i-a stat în putință ca om. Sfântul Ioan nu s-a bucurat nici de afecțiunea părintească, prigonit fiind de mic și rămas singur în pustie, nu s-a făcut părtaș nici măcar la jocurile copilăriei, nicidecum la voioșia tinereții, nici nu s-a odihnit în confortul vreunei case, nici din mâncare gătită nu s-a înfruptat, nici la slava lumii nu a râvnit. Asceza sa este înfricoșătoare, dar rodul ei e discernământul. Felul său de a fi în sine aduce o zguduire a conștiinței, pentru că dă pe față micimea noastră; înaintea chipului topit de dragoste pentru Dumnezeu al Sfântului Ioan înțelegem cât de puțin întoarcem noi viața noastră spre Dumnezeu. Dar ceea ce se vede în exterior este doar o umbră a ceea ce s-a petrecut lăuntric. Sfântul Ioan a înțeles pentru ce se născuse, pentru ce trăia, a înțeles că voia Domnului cu el era covârșitor mai importantă decât orice lucru pământesc, a înțeles cu adevărat care e Unicul necesar. De aceea, asceza sa a fost una conștientă, asumată, lucrată, nu doar o vocație. Și această conștientizare a Unicului necesar, de la care toate se pun mai apoi în rânduială, o cerea Sfântul Ioan și celor ce veneau la el, fiecărui la măsura lui. Căci el nu îi îndemna pe oameni nici să se mute cu toții în pustie, nici să îmbrace de atunci înainte haine din păr de cămilă, ca haina sa, nici nu le disprețuia îndeletnicirile sau familiile și nu le cerea să se rupă de acestea. Mai mult, cel mai aspru îi mostra pe cei care doar formal păreau a fi mai asceți și mai evlavioși. Ce îi învăța Sfântul Ioan pe cei ce veneau la el era să iasă din calea păcatului, să lupte cu propriile patimi și, mai ales, să recunoască Adevărul. Pe Care Adevăr tot el li l-a arătat la apa Iordanului, în Persoana Domnului nostru Iisus Hristos, despre Care a mărturisit că este Fiul lui Dumnezeu.

Ce a făcut posibil ca omul să Îl boteze pe Fiul lui Dumnezeu?

Odată cu Arătarea Domnului la Iordan, s-a împlinit și lucrarea Sfântului Ioan Botezătorul pe pământ. Iar această lucrare a sa și misiunea cu care a fost încredințat, de a-L boteza pe Însuși Mântuitorul, sunt iarăși un motiv de înfricoșare. Mintea nu poate pricepe cum poate un om să primească un asemenea dar, de a-L boteza pe Fiul lui Dumnezeu întrupat. Asprimea ascezei Proorocului își găsește însă aici dezlegarea. Nu a fost o renunțare formală și zadarnică la cele lumești, nici vreun antrenament menit pentru atingerea unei anumite performanțe a înfrânării, ci a fost o permanentă strădanie de conștientizare a realității că omul nu poate fără de Dumnezeu. Pentru că agonisise luciditatea, smerenia și ascultarea, a fost posibil ca Sfântului Ioan să i se încredințeze să Îl boteze pe Mântuitorul Hristos și să poată face aceasta și să rămână viu. Mai târziu, mâinile altora s-au atins de creștetul Ziditorului cu cunună de spini, dar pomenirea lor a pierit și numele li s-a stins. S-au atins de *piatra cea din capul unghiului* (Epistola către Efeseni a Sfântului Apostol Pavel 2: 20), neluând seama de ceea ce Domnul Hristos spusese, că *Cine va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cine va cădea îl va strivi* (Matei 21: 44).

Om liber – cel care și-a trăit viața fără a-și trăda conștiința

Sfântul Ioan Botezătorul ne înspăimântă și prin libertatea sa. A trăit cu intensitate și fără niciun compromis, ascultând mereu de conștiința sa clarificată de glasul lui Dumnezeu – de aici și măreția chipului său. Urmarea glasului conștiinței și mărturisirea adevărului de către Proorocul Ioan au biruit teama de puterile vremii și chiar teama de moarte. Pentru neînfricarea aceasta a sa în numele Adevărului, Sfântul În-

ntemergător a fost aruncat în temniță și apoi ucis. Dar puterea lui s-a vădit și după moarte, căci se spune în Tradiție că, de pe tipsie, capul tăiat al Sfântului Ioan și-a mai deschis o dată gura și a muștrat-o din nou pe Irodiada, care, îngrozită, a înțepat cu un ac limba ce rostea adevărul. Având înainte această pildă de bărbăție a Sfântului Ioan, devenim conștienți de cât de mult ne urătesc chipul lăuntric multele griji și temeri pământești, de cât de mult ne umilesc și ne înrobesc acestea, primejduindu-ne mântuirea.

Proorocul și ispita îndoielii

În textul Evangheliei care vorbește despre ultimele zile din viața pământească a Înaintemergătorului, mai găsim un prilej de tulburare, dar într-un sens diferit față de celelalte amintite. Din închisoare, Sfântul Ioan și-a trimis ucenicii să Îl întrebe pe Domnul Hristos dacă El este Mesia sau dacă să aștepte pe altcineva (Matei 11: 4). De fapt, a fost și un act pedagogic făcut de prooroc, pentru ca ucenicii săi să-L cunoască și să înțeleagă să Îl urmeze pe Domnul Hristos, dar a fost și o luptă lăuntrică, după Mitropolitul Surojului, Antonie Bloom. În această luptă, Mântuitorul nu i-a demonstrat nimic Botezătorului Său, i-a cerut doar o încredere fără margini. Și Sfântul Ioan a rămas credincios până la capăt față de ceea ce Dumnezeu îi revelase în profunzimile sufletului său (cf. Părintele Antonie Bloom, Mitropolit de Suroj, traducere după cartea *God and Man*, capitolul II, traducerea din engleză și aparatul critic de Octavian Mureșan, citat pe www.ceruldinnoi.ro). Înfricoșătoare este greutatea acestei probe a îndoielii, înfricoșător este și că o viață întreagă de înfrânare și renunțări nu înseamnă lipsa ispitei în credință și că lupta pentru mântuirea sufletului a fost până în ultima clipă. Episodul acesta din viața Botezătorului dovedește, totodată, faptul că măsura la care a ajuns Sfântul Ioan nu se datorează vreunui privilegiu pe care l-ar fi avut față de ceilalți oameni de la Dumnezeu, ci lucrării, strădaniei și dăruirii sale.

Asprimea ca taină

Dacă, însă, noi cei de astăzi găsim motive să ne înfricoșăm de Sfântul Ioan Botezătorul și dăm înapoi de la a-i cere rugăciunea, contemporanii săi reușeau să treacă peste asprimea proorocului lui Dumnezeu și veneau continuu la el să se boteze. Prin urmare, venind la Înaintemergătorul, oamenii primeau ceva foarte important, care făcea asprimea cu puțință de purtat. Același lucru s-a întâmplat peste timp și cu alți oameni ai lui Dumnezeu, care, în mod excepțional, au avut darul de a spune pe nume păcatelor oamenilor – printre aceștia numărându-se și Părintele Arsenie Boca. Dând pe față păcatul, descoperindu-le oamenilor adevărul despre ei înșiși, acești aleși ai lui Dumnezeu îi ajutau astfel pe cei ce îi căutau să ajungă la odihna de a fi în sfârșit în pace cu conștiințele lor.

Acolo unde e nevoie de spunerea lucrurilor pe nume, de vădirea adevărului despre noi înșine, de rezistență în ispite și de asumări ascetice, Sfântul Ioan Botezătorul este și astăzi grabnic ajutorător. Deși ne este greu să înțelegem, glasul Proorocului rânduiește lucrurile și acolo unde există multă șovăială. De pildă, Sfântul Iona al Kievului care, chiar și după ce i s-a arătat de trei ori Maica Domnului

cerându-i să construiască o mănăstire, refuzase să facă acest lucru de teama de a nu fi înșelat, la glasul Botezătorului a ascultat („Cuviosul Iona din Kiev sau omul ca inima lui Dumnezeu” de Monahia Mina, în *Familia ortodoxă*, ianuarie, nr. 1 (72)/2005, p. 16). La fel, Sfânta Marta (sărbătorită pe 4 iulie), care a dorit să fugă atunci când părinții au logodit-o cu un tânăr, și-a călcat voia și a urmat îndemnul Sfântului Ioan Botezătorul, care i s-a arătat și a sfătuit-o să se căsătorească; din acea căsătorie, ea l-a născut mai târziu pe cel ce avea să devină Sfântul Simeon, nevoitorul din Muntele Minunat (David și Mary Ford, *Căsătoria, cale spre sfințenie*, p. 36).

Prin toate acestea, Sfântul Ioan continuă și acum să fie Înaintemergătorul Domnului. Dacă a fost Înaintemergătorul Domnului pe pământ, vestindu-L și celor din iad, el este acum Înaintemergător al Mântuitorului în sufletele noastre, amintindu-ne permanent, chiar și numai prin icoana sa, că fără strădanie și pocăință nu ne vom putea izbăvi sufletele: *Din zilele lui Ioan Botezătorul până acum împărăția cerurilor se ia prin străduință și cei ce se silesc pun mâna pe ea* (Matei 11:12).

Bibliografie:

Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, reproduce textul ediției din 1988;

David și Mary Ford, *Căsătoria, cale spre sfințenie*, Editura Sofia, București, 2007;

Monahia Mina, articolul „Cuviosul Iona din Kiev sau omul ca inima lui Dumnezeu”, în *Familia ortodoxă*, ianuarie, nr. 1 (72)/2005;

Părintele Antonie Bloom, Mitropolit de Suroj, articolul „Îndoiala și credința”, www.ceruldinnoi.ro.

Lumina

Andreea Gînga

Sclipiri de lumină divină
transcend chipul de tină
în oglinzi de azur
transpare al Chipului contur

din inimă Cuvîntul
trece nemijlocit hotarul
lumina din Lumină se aprinde
flacăra harului lumea cuprinde

Lumina aprinsă din Duhul
n-o cuprinde întunericul
așezată e spre luminare
jertfa o arată mai mare;

a sinelui mistuire
calea spre mântuire
Lumina naște Lumina
Duhul sfințește tina.

Lumina lumină naște
omul în Ea se cunoaște
Lumina îndumnezeiește
firea ce-o găzduiește

sfântă bucurie izvorâtă din Soare
împlinire în a Luminii Chemare
Aprinderea tainică spre curățire
hrană divină spre nemurire.

Echipa: Tatiana Onilov
Anca-Maria Bica, Bogdan Herteg,
Maria-Magdalena Goia, Maria Fărcaș

Adresa ASCOR: Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA: Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567